

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostně právní

Katedra kriminalistiky

**Detekce alkoholu a drog při kontrole řidiče a
jejich vliv na schopnost bezpečného řízení vozidel**

Bakalářská práce

**Detection of alcohol and drugs during driver control and their impact on
the ability to drive safety**

VEDOUCÍ PRÁCE
Mgr. Tomáš Novotný

AUTOR PRÁCE
David Trčka

PRAHA 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Lačnově, dne 21.2.2022

David Trčka

Poděkování

V první řadě bych rád poděkoval panu pplk. Mgr. Tomáši Novotnému za odborný a ochotný přístup, pomoc a cenné rady, které mě provázeli v celém průběhu psaní mé bakalářské práce.

Dále bych chtěl poděkovat mé rodině a přítelkyni, která mě podporovala jak po celou dobu dosavadního studia, tak i psaní této práce.

V neposlední řadě nesmím zapomenout na poděkování soudní znalkyni oboru zdravotnictví odvětví toxikologie paní Mgr. Andrei Brzobohaté, Ph.D., která mi byla nápomocna při řešení otázek, týkajících se problematiky znaleckého zkoumání a ochotně přijala žádost o poskytnutí řízeného rozhovoru.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá detekcí alkoholu, drog, omamných látek, přístroji, které se k detekci těchto látek používají a vlivem těchto látek na bezpečné řízení vozidel. V práci jsem se dále zaměřil na využívání těchto přístrojů v policejní praxi a právní úpravu oprávnění policie k provádění zkoušek a testů, ke zjištění ovlivnění uvedenými látkami. V práci je popsán způsob využívání a používání jednotlivých přístrojů v rámci policejních činností, které slouží k detekci návykových látek. Nedílnou součástí je také samotný postup policejních orgánů, při zjištění řidiče pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, s čímž také souvisí přibrání znalce z oboru zdravotnictví odvětví toxikologie a samotné vypracování znaleckého posudku. V závěrečné části je zpracován řízený rozhovor se soudní znalkyní Mgr. Andreou Brzobohatou, Ph.D., které odpovídala na otázky, týkající se zejména problematiky znaleckých posudků.

KLÍČOVÁ SLOVA

alkohol * drogy * omamné látky * policie * Dräger * Drugwipe 5SP * zákon

ANNOTATION

The bachelor thesis deals with the detection of alcohol, drugs, narcotics, devices that are used to detect these substances and the influence of these substances on the safe driving of vehicles. In my work I also focused on the use of these devices in police practice and the legal regulation of the police to conduct tests and trials, to determine the effects of these substances. The work describes the use and application of individual devices in police activities, which are used to detect addictive substances. An integral part is also the very procedure of the police authorities in identifying the driver under the influence of alcohol or other addictive substances, which is also related to the recruitment of a medical expert in the field of toxicology and the preparation of an expert opinion. In the final part, a guided interview with forensic expert Mgr. Andrea Brzobohata, Ph.D., who answered questions, especially regarding the issue of expert opinions.

KEYWORDS

alcohol * drugs * narcotics * police * Dräger * Drugwipe 5SP * law

Obsah

ÚVOD	7
1 POJMY ALKOHOL, DROGA, OMAMNÉ A PSYCHOTROPNÍ LÁTKY	8
1.1 Alkohol	8
1.1.1 Alkoholické nápoje	8
1.1.2 Vliv alkoholu na chování člověka	11
1.1.3 První pomoc při otravě alkoholem	13
1.2 Psychoaktivní droga	14
1.2.1 Omamné a psychotropní látky	15
1.2.2 Vliv vybraných návykových látek na řízení vozidel	18
2 ZÁKONNÁ USTANOVENÍ VZTAHUJÍCÍ SE NA ŘÍZENÍ VOZIDEL POD VLIVEM ALKOHOLU NEBO JINÉ NÁVYKOVÉ LÁTKY, OPILSTVÍ	21
2.1 Dle zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích	21
2.2 Dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník	22
2.3 Pravidla posuzování vlivu návykových látek	25
2.4 Opilství	27
Dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník je opilství definováno následovně:	27
3 DETEKCE ALKOHOLU DROG A OMAMNÝCH LÁTEK	28
3.1 Detekce alkoholu	28
3.1 Detekce drog a omamných látek	32
3.1.1 Využívání psů specialistů k vyhledávání drog a omamných látek	32
3.1.2 Drugwipe 5SP	32
3.1.3 Systém identifikace omamných a psychotropních látek NIK	34
4 POSTUP POLICEJNÍHO ORGÁNU PŘI ZJIŠTĚNÍ OSOBY ŘIDIČE, KTERÝ ŘÍDÍ VOZIDLO POD VLIVEM ALKOHOLU NEBO JINÉ NÁVYKOVÉ LÁTKY	37
4.1 Zákonná ustanovení, týkající se oprávnění policie k zastavení a kontrole dopravního prostředku	38
4.2 Provádění kontroly vozidla a řidiče hlídkou policie České republiky	39
4.2.1 Odborné měření na přítomnost alkoholu	41
4.2.2 Provedení testu na přítomnost jiných návykových látek než alkoholu	42
4.3 Imunochemické vyšetření	44
5 ZNALECKÉ ZKOUMÁNÍ	45

5.1	Zákonné ustanovení dle trestního řádu, týkající se přibrání znalce	45
5.2	Opatření o přibrání znalce	47
5.3	Znalecký posudek	48
6	ŘÍZENÝ ROZHOVOR SE SOUDNÍ ZNALKYŇÍ OBORU ZDRAVOTNICTVÍ, ODVĚTVÍ TOXIKOLOGIE MGR. ANDREOU BRZOBOHATOU, PH.D.	49
	ZÁVĚR	55
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ	57

Úvod

Tématem bakalářské práce je detekce alkoholu a drog při kontrole řidiče a jejich vliv na schopnost bezpečného řízení vozidel. Téma jsem si vybral ze dvou hlavních důvodů. Tím prvním je má příslušnost u policie České republiky, kde sloužím již téměř 10 let. V průběhu těchto let jsem vykonával činnost v rámci odboru pořádkové služby policie, ke které neodmyslitelně patří mimo jiné, také výkon dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu. Při provádění této činnosti a jednotlivých silničních kontrolách jsem se často setkával s osobami, které řídili vozidlo právě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky. Tato problematika mě v rámci služby vždy zajímala a s oblibou jsem se jí věnoval.

Druhým zásadním důvodem je celkově problematika užívání alkoholu a jiných návykových látek v moderní společnosti. Jejich negativní vliv na společenské vztahy a životy lidí neustále stoupá. Návykové látky se dostávají do popředí zájmu ne jen osob dospělých, ale také mladistvých a v dnešní době dokonce i dětí.

Bakalářská práce je rozdělena celkem do 6 kapitol. Úvodní kapitoly jsou věnovány vymezení jednotlivých pojmů jako alkohol, alkoholické nápoje, psychoaktivní droga nebo návyková látka. Tyto části se čtenáři snaží přiblížit problematiku užívání takových látek, jejich působení na osobnost člověka a na jeho schopnost bezpečně ovládat vozidlo. Na úvodní kapitoly navazuje seznámení s jednotlivými právními normami, právní úpravou a zákony, týkající se problematiky, na kterou je tato bakalářská práce zaměřena.

Další části práce jsou věnovány postupu policejních orgánů při zjišťování osob, které řídí vozidlo pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek. Následně jsou popsány jednotlivé úkony a činnosti, které je nezbytné provést ze strany policie, aby došlo k řádnému objasnění celé věci a k možnému potrestání pachatele.

Na činnost policejních orgánů navazuje problematika znaleckých posudků oboru zdravotnictví odvětví toxikologie. Ke správnému pochopení činnosti soudních znalců a úkolů znaleckého posudku v rámci trestního řízení je v závěru

práce uveden rozhovor se soudní znalkyní oboru zdravotnictví odvětví toxikologie paní Mgr. Andreou Brzobohatou, Ph.D.

1 Pojmy alkohol, droga, omamné a psychotropní látky

1.1 Alkohol

Alkoholy jsou nearomatické hydroxylové deriváty uhlovodíků. Jedná se o organické sloučeniny. Nejznámější ze skupiny alkoholů je ethanol, který je znám pro své hojné využití v průmyslu paliv (biopaliva), potravinářství (alkoholické nápoje), kosmetice a zejména v mnoha reakcích v organické syntéze.¹ Ve spojitosti s alkoholem je druhem jedovaté látky zejména ethanol, tento po vpravení do lidského těla výrazně otupuje lidské smysly a dochází ke zhoršení celkového vnímání skutečností a okolí. V tomto směru je velmi nebezpečnou činností řízení jak motorových, tak i nemotorových vozidel. Člověk, který se postupem času a stálým zvyšováním dávek alkoholu propracuje k závislosti je nazýván alkoholikem a samotnou závislost nazýváme alkoholismus. Velké nebezpečí spočívá v možném užití methanolu, tento může být i neúmyslně zaměněn za líh a po jeho konzumaci může dojít i k usmrcení člověka, neboť se jedná o prudce jedovatou směs. Udává se, že již 10ml je pro člověka smrtelnou dávkou. Jako zdraví škodlivé můžeme dále uvést etylenglykol a glycerol, mají sice nasládlou chuť, ale jedná se o látky toxické, které mohou být použity k doladění chuti různých likérů.

1.1.1 Alkoholické nápoje

Alkoholických nápojů a jeho jednotlivých druhů je známo nepřeberné množství. Navzájem se od sebe ovšem liší postupem výroby, celkovým obsahem alkoholu, který se udává v procentech a zejména jeho složením. Výroba alkoholu spočívá ve většině případů v kvašení, v rámci kterého se využívají vzniklé kvasinky k přeměně roztoku cukru na alkohol a oxid uhličitý. Účinky na člověka po požití alkoholu se liší. Samotný účinek závisí zejména na tom, jak silný v procentech je alkohol, který osoba konzumuje a také to, jaké množství je konzumováno. Alkohol působí na každého jedince jiným způsobem, závisí na

---

¹ Alkoholy. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. ©2021 [cit. 2021-10-20]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Alkoholy&oldid=20515952%3E>

subjektivních vlastnostech osoby, těmito jsou např. pohlaví, věk, hmotnost, fyzická a psychická odolnost a také schopnost těla alkohol odbourávat.

Po vypití menšího množství alkoholu se člověk může cítit v euforii, mít dobrou náladu, cítit se takzvaně bez starostí a bere věci s nadhledem. Na druhé straně, pokud dochází ke konzumaci alkoholu ve velkém množství, dostává se často pocity agrese, vzteku a pocity, že všechno zvládneme. Nebezpečím je utlumení lidských smyslů, zkreslené vnímání skutečností, špatné vnímání opravdového obrazu toho, co se kolem nás děje. Mezi další příznaky ovlivnění člověka alkoholem můžou patřit špatně koordinované pohyby, ztráta rovnováhy při pohybu a také špatná artikulace, což je zřetelné při mluveném projevu a výslovnosti člověka. Největší komplikací se postupem času stávají zdravotní problémy, které postihují zejména vnitřní orgány, nejčastěji jsou to mozek, játra nebo ledviny.

Alkoholismus se u člověka rozvíjí dlouhodobou konzumací různých alkoholických nápojů, doba vzniku závislosti je individuální. Někomu stačí pravidelně popíjet alkohol několik měsíců, u jiného může závislost vznikat i několik let. Alkoholismus je často označován jako chronické onemocnění člověka, u něhož narušuje jak jeho osobnost, tak i vztahy se svým okolím. Časté jsou případy poruch celkového duševního a fyzického stavu. Alkoholik si postupem času neuvědomuje, že na základě jeho závislosti dochází k narušení rodinných, přátelských a pracovních vztahů. Rodina alkoholika často trpí, ovšem mu na tom již nezáleží, ztrácí totiž postupně o vše zájem a zajímá ho jen to, jak si obstarat další dávku alkoholu, popřípadě, kde na ni sehnat peníze. Dostává se do stavu, kdy nemá zájem ani o své nejbližší kamarády, koníčky a vše co měl v minulosti rád. Největší problém nastává v době, kdy si alkoholik začne nalhávat, že je vše vlastně v pořádku a on přeci žádnou závislostí netrpí. Lže jak sobě samému, tak i svým blízkým.

Rozeznáváme celkem 4 stádia vzniku závislosti na alkoholu:

1. Počáteční stádium - člověk má potřebu zvyšovat dávky alkoholu. Poznává, že mu alkohol dává pocit radosti a úlevy od určitých problémů. Okolí může pozorovat, že piják zvyšuje jednotlivé dávky, on sám si to ovšem stále nepřipouští. Má za to, že občasné pití patří k běžnému způsobu života, i když se u něj začínají občas objevovat tzv. okénka nebo

ranní kocoviny. Problémem v tomto stadiu může být také tzv. zbytkový alkohol, kdy osoba ráno například jede vozidlem do zaměstnání, neuvědomuje si, že je stále pod vlivem alkoholu a může tak vystavit v nebezpečí ostatní, například ohrožováním bezpečnosti a plynulosti silničního provozu nebo způsobením dopravní nehody.

2. Varovné stádium – piják si neuvědomuje nebezpečnost stále častějšího užívání alkoholu. Dochází k tomu, že pije neustále častěji a přechází od slabších druhů alkoholických nápojů (pivo, vino apod.) k silnějším druhům alkoholu (lihoviny apod.). Snaží se stále zakrývat svůj problém s pitím, aby nepil sám, tak vyhledává společnost lidí, se kterými pije a na které může třeba v budoucnu svést svůj problém.
3. Rozhodné stádium – alkohol a jeho užívání se dostává do centra dění v životě člověka. Dochází k tomu, že člověk nad alkoholem a pitím ztrácí kontrolu. Rodině, přátelům a blízkým dává sliby, které nedodrží. Může se například jednat o sliby, že už nikdy pít nebude. Pokud si člověk v tomto stadiu svoji závislost neuvědomí, tak už s velkou pravděpodobností pít nepřestane. Je velmi vhodné vyhledat odbornou pomoc, například psychologa, psychiatra nebo léčebnu, která se specializuje na pomoc se závislostmi. Bez potřebné pomoci člověk přechází do konečného stádia.
4. Konečné stádium – člověk pije téměř každý den, od večera do rána. Nedokáže bez alkoholu žít, ale také si v době střízlivosti uvědomuje, že s alkoholem svůj boj prohrává. Dostává se do neřešitelné situace, kterou bez odborné a rychlé pomoci nemůže sám zvládnout. Vlivem alkoholu začíná být v troskách jeho osobní i pracovní život.²

Rychlost rozvinutí se závislosti na alkoholu je čistě individuální záležitostí. Roli hrají osobní dispozice člověka, fyzická a psychická zdatnost a odolnost, nebo také věk, ve kterém člověk začne s pitím alkoholu. V dnešní době se často setkáváme s velmi mladými alkoholiky, což je způsobeno nynějším stylem života, při kterém i spousta dětí mladší 15 let doznává zkušenosti s pitím alkoholických nápojů. Vliv na vznik a rozvoj alkoholismu mají také vrozené dispozice, geny a

---

² Alkoholismus a jeho stadia. Začítžit.cz [online]. [cit. 2021-10-10]. Dostupné z: <https://zacitzit.cz/clanky/alkoholismus-jeho-stadia>

rodina, ve které člověk vyrůstá, dospívá a žije. Zejména rodiče by měli být vzorem pro své děti, ovšem pokud dítě vyrůstá v rodině, kde je třeba i jeden z rodičů závislý na pití, může to dítěti připadat jako běžný způsob života, který poté praktikuje v dospělosti. Nezřídka se stává, že vlivem nadměrného pití alkoholu v rodinách dochází k rozvodům, či dokonce k odebírání dětí z výchovy rodičů, neboť je jejich výchova ohrožena a zanedbána, na což pamatuje například §201 trestního zákoníku, týkající se ohrožování výchovy dítěte.

1.1.2 Vliv alkoholu na chování člověka

Alkohol v rámci jeho účinků řadíme mezi takzvané tlumivé látky. Zejména v menších dávkách působí na lidský organismus povzbudivě, dochází ke zvyšování sebevědomí jedince. Problémem může být ztráta lidských zábran, kdy člověk vykonává často nebezpečné aktivity, ke kterým by se bez ovlivnění alkoholem neodvážil. V rámci těchto aktivit dochází k častým úrazům nebo nešťastným náhodám, při kterých někdo ohrožuje zdraví či život svůj nebo jiných osob. Při vysokých dávkách se může dostavit zástava dechu či dokonce smrt člověka v důsledku utlumení dechových center v mozku. Je známo, že alkohol zvyšuje agresivitu jedinců, nejvíce v případech určitého ohrožení nebo provokování ze strany jiného člověka. Vliv alkoholu můžeme pozorovat také v rámci páchání různorodé trestné činnosti. Jedná se například o různé formy fyzického napadání, ublížení na zdraví, domácího násilí, výtržnictví, sexuálně motivovaných trestných činů, či dokonce vražd, ke kterým dochází vlivem alkoholu v tzv. afektu. Na druhou stranu se osoby v podnapilosti stávají často terčem a cílem pachatelů krádeží, loupeží a jiných násilných trestných činů, jelikož mohou být ovlivněni alkoholem do takové míry, kdy se stávají bezbrannými, či dokonce vůbec nevnímají co se s nimi nebo v jejich okolí děje.

Čím vyšší dávka alkoholu koluje v těle a krvi člověka, tím se zhoršují jeho koordinační pohyby, celkový úsudek o situaci, snižuje se reakční doba na různé podněty a dochází k poruchám potřebného soustředění, což je nebezpečné zejména při řízení motorových i nemotorových dopravních prostředků. Dalším problémem při řízení vozidel je skutečnost, že dochází ke špatnému vnímání zelené barvy.

Stav, který se dostavuje po požití alkoholu, se nazývá prostá opilost, různé stupně akutní otravy alkoholem nazýváme ebrieta. Pronikání alkoholu do různých orgánů je závislé na jejich prokrvení, nejrychleji se dostává do mozku, plic, jater, ledvin. Resorpce alkoholu a dosažení rovnováhy mezi krví a tkáněmi trvá průměrně 90 minut. Jedná se o resorpční fázi. Ve fázi eliminační pak nastává vylučování a chemické rozkládání. V pěti procentech je alkohol vyloučen nezměněn v moči, potu a dechu, v pětadevadesáti procentech je enzymaticky rozkládán za pomoci koenzymů na acetaldehyd, ten pak na acetát a vodu. Celý proces je ještě složitější, neboť do něho zasahuje tzv. mikrosomiální ethanoxidující systém (MEOS). Vytváří se v průběhu života, je ovlivněn pravidelným přísunem alkoholu a vysvětluje se jím zvyšování tolerance u pijáků. U dětí nejsou enzymatické systémy ještě vytvořeny, a proto je alkohol pro děti ještě toxičtější.³

Na základě hladiny alkoholu v krvi rozlišujeme čtyři stadia intoxikace alkoholem:

- excitační stadium – lehká opilost (méně než 1,5 ‰)
- hypnotické stadium – středně těžká opilost (1,6-2 ‰)
- narkotické stadium – těžká opilost (více než 2 ‰)
- asfyktické stadium – těžká opilost se ztrátou vědomí, hrozí zástava dechu, oběhu a smrt (více než 3 ‰)

Odbourávání alkoholu v těle probíhá rychlostí 0,12-0,2 ‰ za hodinu, přičemž muži oproti ženám odbourávají alkohol rychleji. Rychlost odbourávání alkoholu je konstantní a není možné ji žádným způsobem urychlit.⁴

---

³ ŠTABLOVÁ, Renata a Břetislav BREJCHA. *Návykové látky a současnost*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2006, s. 85. ISBN 80-725-1224-2.

⁴ Účinky alkoholu na chování člověka. *Nzip.cz* [online]. [cit. 2021-10-18]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/778-ucinky-alkoholu-na-chovani-cloveka>

Tabulka 1 - stádia opilsti

Stádium opilsti	Stav opojení
1‰ – 1,5‰ alkoholu v krvi	Duševní spokojenost, upovídanost, zvýšený pocit sebevědomí
1,5‰ – 3‰ alkoholu v krvi	Přehlížení okolí, hlasitá mluva, vykřikování, střídání nálad, poruchy vnímání, špatná koordinace pohybu
Více než 3‰ alkoholu v krvi	Těžká otrava alkoholem, blednutí, nevolnost, zvracení, v krajním případě ochrnutí dýchacího centra

1.1.3 První pomoc při otravě alkoholem

Otrava alkoholem je závažný stav, který může končit i smrtí. Z tohoto důvodu je dobré znát, jak v případě potřeby správně poskytnout první pomoc. Nejlepším způsobem ovšem je, když osobě zabráníme, aby se vůbec do stavu otravy dostala (domluvit jí, aby už dále alkohol nekonzumovala).

Jeden ze způsobů jak postupovat při poskytování první pomoci u osoby intoxikované alkoholem:

- Dbát na vlastní bezpečnost. Podnapilí lidé mohou být agresivní, a proto je třeba chovat se obezřetně. Velmi lehce a rychle se ze zachránce může stát raněný.
- U osoby, která je při dostatečném vědomí, je vhodné vyvolat zvracení. Nejlépe podáním slané a teplé vodné roztoku. Tím se zabrání dalšímu vstřebání látky. Zvracení se nesmí vyvolat u osob, které dostatečně nereagují na oslovení nebo zatřesení. Obsah žaludku by mohli vdechnout a začít se dusit.
- Pokud postižený nereaguje na oslovení nebo zatřesení postupujeme jako u bezvědomí:
  - a) osobě, která dýchá normálně, držíme hlavu v záklonu a voláme zdravotnickou záchrannou službu. Stav vědomí kontrolujeme pravidelně až do příjezdu záchranné služby. Kdyby osoba začala

zvracet, přetočíme ji na bok a necháme zvratky spontánně vytéct. Poté postiženého otočíme na záda a znovu zjistíme, zda normálně dýchá.

b) jestliže osoba nedýchá normálně, tak zahájíme resuscitaci.

- Zabezpečíme tepelný komfort.
- Zkontrolujeme, jestli osoba nemá nějaká přidružená zranění, jako jsou např. krvácející rány.⁵

1.2 Psychoaktivní droga

Jedná se o látku chemického původu, která primárně působí na centrální nervový systém. Jejím vlivem se mění mozkové funkce, a tím jsou způsobeny změny ve vnímání, náladách a chování člověka, které trvají většinou dočasně. Psychoaktivní drogy bývají využívány k rekreačním účelům, k různým duchovním či rituálním účelům nebo jako nástroj pro studium, rozšíření mysli nebo jako léčivo.

Původ slova droga pochází z nizozemského slova droog, což znamená suchý. Až později se začal tento výraz používat pro různé druhy psychoaktivních látek. Výrazem droga můžeme na druhé straně označovat i pro člověka oblíbené situace, činnosti nebo závislosti. Jedná se o různé druhy sportů, adrenalinových zážitků apod. Jelikož psychoaktivní drogy způsobují změny nálad a vědomí člověka, z nichž některé jsou příjemné (euforie, zvýšená nálada a ostražitost), stává se mnoho z těchto látek návykových. Proto bývají tyto substance označovány jako návykové látky, kdy jejich časté užívání může vést ke vzniku fyzické nebo psychické závislosti.

Co se týká etických aspektů užívání psychoaktivních látek, tak se o nich vedou časté diskuze a to zejména díky jejich návykovosti a dalším nebezpečím, která jsou spojená s jejich užíváním. Omezení produkce a obchodování s takovými látkami by měla omezovat zejména státní moc. Podle jednotlivých restrikcí můžeme mluvit o drogách ilegálních a drogách legálních. Mezi legální

---

⁵ POKORNÝ, Jiří. *Lékařská první pomoc*. Praha: Galén, 2003. ISBN 80-7262-214-5.

drogy řadíme např. nikotin, alkohol, kofein. V českém právním řádu se pro pojem psychoaktivní drogy užívá pojem návykové látky.⁶

1.2.1 Omamné a psychotropní látky

Podle zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, příloha 1 až 8, ve znění pozdějších předpisů, jsou to látky, u kterých vzniká nebezpečí chorobného návyku nebo psychických změn nebezpečných pro společnost nebo pro toho, kdo je opakovaně, bez odborného dohledu užívá a jsou uvedeny v seznamu takových látek.⁷ Jedná se o látky s psychotropními účinky, které výrazným způsobem ovlivňují centrální nervový systém. Toto působení může mít jak hlavní, tak i vedlejší účinky. Problém vzniká v případě, kdy si na tyto látky vytvoříme návyk. Návyk vzniká zejména z toho důvodu, že si na tyto látky metabolismus člověka zvykne a stávají se pro tělo nepostradatelnými. Co se týká samotné závislosti na omamných a psychotropních látkách, tak tuto rozdělujeme na psychickou, fyzickou nebo může vzniknout kombinace obou uvedených druhů. Závislost se na takových látkách rozvíjí u člověka postupně a má na ni vliv mnoho aspektů, jako například četnost užívání látky, objem užívané látky, její druh a psychická a fyzická dispozice člověka.

Vybrané druhy omamných a psychotropních látek:

Heroin – bílý krystalický prášek bez pachu, hořké chuti. Nejlépe se rozpouští v organických rozpouštědlech, jako například v alkoholu. Obecně platí, že čím je barva světlejší, tím je větší také celkový obsah heroinu v dávce. Heroin vyráběný pro černý trh má v jednotlivých výrobních várkách různé složení, protože výrobci takového heroinu nedokáží vytvářet drogu stejné kvality. Narkomani zpočátku tuto drogu užívají kouřením nebo šňupáním. Organismus si ovšem na látku rychle zvyká a vyžaduje zvyšování jednotlivých dávek. Jelikož jsou jednotlivé dávky pro narkomany finančně náročné, přechází postupně k aplikaci nitrožilní, kdy je látka vpravena do těla osoby pomocí injekční stříkačky. Taková aplikace

---

⁶ Psychoaktivní droga. Wikipedie: Otevřená encyklopedie [online]. c2021 [citováno 2021-11-12]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Psychoaktivn%C3%AD_droga&oldid=20721486

⁷ KUBÁNEK, Vladimír a Lubomír POLÍVKA. Drogy a jejich účinky na lidský organismus. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, s. 51. ISBN 978-80-7251-319-2.

umožňuje heroinu účinkovat prakticky ihned, a také dochází ke spotřebování heroinu tělem narkomana v nejvyšší míře, což jiný druh aplikace neumožňuje. Vpichování heroinu můžeme rozdělit do tří fází. V té první se látka aplikuje vpichem pod kůži, ve druhé fázi se aplikuje vpichem do svalů a třetí fáze, kdy se heroin aplikuje vpichem přímo do žíly. Do třetí fáze se postupně dostávají téměř všichni narkomani, neboť účinek takové aplikace je téměř okamžitý. Člověk, který aplikuje drogu injekčně do žíly, nejprve využívá na svém těle místa, která umožňují snadný přístup k žílám, jedná se nejčastěji o vnitřní část paží nebo krk. Pokud se ovšem používají často stejná místa, tak se nestačí zahojit ranky po jednotlivých dávkách a člověk je nucen vyhledávat na svém těle místa jiná, jako například oblast mezi prsty na nohou, nebo dokonce vnitřní části rtů. Velkým nebezpečím a hazardem se zdravím narkomanů je používání jedné jehly více lidmi najednou, jelikož hrozí přenos infekčních nemocí, jako jsou zánět jater nebo onemocnění AIDS. Co se týká užívání heroinu, tak toto navozuje pocit blaženosti, možné úlevy a celkové spokojenosti, dále dochází k utlumení funkce nervového systému a také činnosti srdce a dechu. Při vysokých dávkách se může dostavit kóma a smrt spojená s udušením. Heroin je vysoce návykovou látkou, přičemž syndrom vynechání se dostavuje po velmi krátké době od užívání, a to v řádech 6 až 24 hodin. Nejhorší účinky tzv. abstáku jsou 48 až 72 hodin po poslední dávce a vytrácí se po 7 až 10 dnech. Heroin je v organismu člověka prokazatelný v moči až po dobu 72 hodin.

Kokain – Vzhledem připomíná bílé krystalky. Původem tuto drogu řadíme do oblastí Jižní Ameriky, zejména Bolívie a Kolumbie. Nejčastějším způsobem užívání kokainu je jeho šňupání, při kterém si uživatel rozdělí drogu do určitých dávek, na tzv. lajny a aplikuje pomocí trubičky přes nos do svého těla. Někteří z narkomanů aplikují kokain také nitrožilně. Je možné také smíchat kokain s heroinem a tyto látky aplikovat podobně jako heroin samostatný do kůže nebo svalů. Rizikem pro jeho uživatele je skutečnost, že ke zvýšení zisku z jeho výroby, využívají výrobci k jeho ředění například cukr nebo další druhy levnějších drog, jako je heroin nebo amfetamin. To sebou nese riziko různých neočekávaných a nebezpečných vedlejších účinků. Účinky kokainu na organismus jsou zejména stimulační a dostavují se za několik sekund až minut po aplikaci, doba dostavení se je závislá na způsobu aplikace. Aplikací se

zvyšuje tlak, rozšiřují zornice, zrychluje tep a dechová frekvence. Účinky aplikace kokainu trvá něco kolem 30 minut. Akutní ovlivnění kokainem ustupuje po několika hodinách, a poté přichází stavy deprese, úzkosti a nespavosti. Aby se člověk zbavil těchto nežádoucích účinků, aplikuje drogu znovu a znovu, ovšem koloběh těchto událostí je pořád stejný. Kokain dále způsobuje nechutenství k jídlu, a s tím spojenou ztrátu tělesné hmotnosti. V mnoha případech se dostávají stavy tzv. kokainové psychózy, ta se vyznačuje pocitem pronásledování, halucinacemi, podrážděností a depresemi. Návyk na kokainu je vysoký, mnoho z uživatelů tvrdí, že se pro ně užívání této látky stává nepostradatelným, a vše ostatní jako například rodina a práce jdou mimo jejich zájem. Kokain je prokazatelný v moči až 72 hodin po posledním užití.

Pervitin – Vzhledem připomíná bílý mikrokrytalický prášek. Čichem a chutí je nezjistitelný, neboť je bez vůně a chuti. Při prodeji zejména na černém trhu má žlutou až fialovou barvu, zejména protože obsahuje různé zbytky látek, které se používají při jeho výrobě. Jeho rozpustnost je nejlepší v ethanolu, který má vlastnosti rozpouštědla. Mezi nejběžnější způsob aplikace patří šňupání, při němž se pervitin rozdrtí na jemný prášek a aplikuje se podobně jako kokain cestou nosní sliznice. Dalším způsobem je nitrožilní aplikace, při které se pervitin rozpustí ve vhodném rozpouštědle (voda) a roztok se vpíchne do žíly narkomana. Posledním způsobem je aplikace pomocí tzv. inhalování, pervitin se zahřeje a následně vzniklé páry se vdechují do těla člověka. Při užívání pervitinu se nedostavuje tělesná závislost, ale závislost psychická, konkrétně na účinky samotné drogy. Závislost na účincích pervitinu je tak vysoká, že doba mezi jednotlivými dávkami se postupně zkracuje a to až do rozmezí několika hodin. Účinky u menších dávek spočívají zejména ve zvýšené fyzické a psychické kondici, osoba nepotřebuje spánek a má zlepšené vnímání například tónů a barev. Ve vyšších dávkách se dostavuje pocit neustále vykonávat nějakou činnost, značná nespavost a poruchy nálad. Po odeznění účinků pervitinu přicházejí na řadu deprese, pocit strachu, třes, pocení a potřeba spánku, který může trvat klidně i 24 hodin. Mezi nejčastější zdravotní problémy spojené

s užíváním pervitinu patří poškození činnosti srdce, jater a také různé formy duševních nemocí.⁸

THC (delta-9-tetrahydrokanabinol) – psychoaktivní látka, která se nachází v květech konopí. V čisté formě se jedná o krystalky, které se zahřátím stávají lepkavými. Stejně jako například heroin je THC špatně rozpustné ve vodě, ale naopak se velmi dobře rozpouští v organických rozpouštědlech (např. etanol). Stejně jako předchozí zmíněné drogy, tak i THC může být užíváno a aplikováno více způsoby. Prvním možným způsobem je kouření, druhým způsobem je vaporizace, které docílíme odpařením a následným inhalováním THC bez kouře, třetím způsobem je užití THC ústně, kdy může být součástí různých pokrmů nebo nápojů. Účinky THC na lidský organismus spočívají zejména v tom, že po jeho vniknutí do krevního oběhu, se ihned váže na kanabinoidní receptory. Tento proces má následný vliv na vnímání času, který může utíkat pomaleji, vliv na paměť, bolest nebo na celkový psychický stav osoby. Co se týká účinků THC, tak v případě vaporizace mohou tyto účinky nastoupit již po několika minutách a následný navozený stav může trvat až 4 hodiny. V případě ústní aplikace, kdy sníme pokrm nebo vypijeme nápoj s příměsí THC, může být stav navozen až za několik hodin, ale naopak může člověka provázet i po celý den. THC se následně udržuje v tělních tekutinách, jako například v moči, potu nebo krvi, a to po dobu 30 až 90 dní od poslední aplikace, zaleží zejména jak často a v jakých dávkách látku konzument užívá.⁹

1.2.2 Vliv vybraných návykových látek na řízení vozidel

Kanabinoidy

Řidiče vozidel pod vlivem kanabinoidů nejvíce ohrožuje pocit únavy a celkového útlumu organismu. Řidič může působit nevyspale a vyčerpaně, tím jsou také ovlivněny jeho reakční schopnosti, které jsou zpomalené. Dostavuje se nepozornost, jejímž následkem řidič může přehlížet důležité informace a skutečnosti, nevšímá si dopravních značek, světelných signálů a může také dojít k přehlédnutí dalších účastníků provozu na pozemních komunikacích, zejména

---

⁸ KUBÁNEK, Vladimír a Lubomír POLÍVKA. *Drogy a jejich účinky na lidský organismus*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010. ISBN 978-80-7251-319-2.

⁹ Tetrahydrokanabinol. Wikipedie: Otevřená encyklopedie [online]. c2021 [citováno 2021-12-14]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Tetrahydrokanabinol&oldid=20369101>>

chodců nebo cyklistů. Řidič pod vlivem uvedených látek často mění rychlost jízdy, vychyluje se z přímého směru jízdy, dochází k chybným vyhodnocením chování řidičů jedoucích před vozidlem. Nejvíce se příznaky ovlivnění projevují po 1 až 2 hodinách po aplikaci.

Kokain

Jedním z hlavních účinků kokainu na lidský organismus je zvýšená potřeba výkonu, tím řidič zvyšuje rychlost jízdy a chová se při řízení vozidla na pozemní komunikaci agresivně. Opakem je vliv, který působí na řidiče tím, že snižuje pozornost, potřebnou k bezpečnému ovládnutí vozidla a zvyšuje se také pravděpodobnost oslnění řidiče protijedoucím vozidlem. Vlivem možných halucinací může dojít k pocitu domnělého pronásledování, které vede řidiče opět ke zvyšování rychlosti, nepozornosti a často končí dopravní nehodou.

Halucinogeny

Řidiči nejčastěji zneužívány jako LSD, extáze a halucinogenní houby lysohlávky. Jejich vliv na bezpečné řízení vozidel je zásadní, řidič ovlivněný uvedenými látkami ztrácí ve velkém rozsahu svoji pozornost. Obvyklé jsou problémy řidiče s koordinací pohybů, často dochází k halucinacím, kdy člověk vnímá skutečnosti, které neexistují. Z toho vyplývá problém rozeznat skutečnost od neexistujících představ. Řidič špatně vnímá okolí kolem sebe, dopravní značky, špatně rozlišuje světelné signály. Člověk se užitím těchto látek může dostat do takového stavu, že jeho schopnost k řízení vozidla je vyloučena.

Hypnotika

Řidiči nejčastěji užívány jako analgetika nebo anxiolytika, což jsou různé léky proti úzkostem, nazývaná jako antidepresiva. Problémem jejich užívání je útlum organismu člověka, způsobený jejich užíváním. Často se dostávají pocity ospalosti. Při užívání zejména benzodiazepinů může nastat snížená schopnost prostorového vidění. Dalším problémem bývá neschopnost udržet po delší dobu pozornost, která je důležitým prvkem při řízení vozidel, reakce na vnější podněty bývají často opožděné a neadekvátní vzniklé situaci.

Opiáty

Nejčastěji zneužívanou drogou z této skupiny je v České republice heroin. Jeho vliv na organismus řidiče spočívá zejména v tom, že dochází k celkovému útlumu centrálního nervového systému. Tělesné pohyby řidiče jsou často

zpomaleny, a s tím souvisí také špatný reakční čas nejrůznější podněty. Řidič se může dostat až do apatického stavu, při kterém dochází k tomu, že věci kolem připadají řidiči lhostejné. V mnoha případech se dostavuje ospalost, vedoucí až k mikrospánku, což patří k hlavním příčinám vzniku dopravních nehod. Dlouhodobý uživatel heroinu může v některých případech, i přes to, že je aktuálně pod vlivem, působit klidným dojmem. Problém nastává, když po určité době dojde ke snížení ovlivnění touto látkou, přichází abstinční syndrom a reakce těla závislé osoby může způsobit absolutní neschopnost k řízení vozidel.

Metamfetamin

Jedná se o návykovou látku pervitin. Ovlivnění touto látkou je zjevné v důsledku nápadného chování při akutním ovlivnění a na druhé straně při abstinčním syndromu. Řidič ovlivněný pervitinem často riskuje stylem jízdy, která bývá odvážná, značně rychlá až agresivní. V důsledku zvýšeného sebevědomí, často přeceňuje své síly a schopnosti k řízení vozidla. Vlivem pervitinu často dochází k nesprávnému vnímání reality, špatným reakcím na světlo, a při nedostatku této látky a možném abstinčním příznaku, se stává řidič unaveným a může v krajním případě za volantem i usnout.

Alkohol

V České republice nejčastěji zneužívanou látkou při řízení vozidel. Schopnost k řízení, stejně jako u jiných návykových látek spočívá zejména v množství alkoholu, které řidič před nebo během jízdy užil. Řidič pod vlivem alkoholu špatně udržuje svoji pozornost, reakce na podněty a vzniklé situace jsou zjevně opožděné. Řidič při jízdě riskuje více než obvykle, zvyšuje rychlost své jízdy a špatně vyhodnocuje rizikové situace. Co se týká riskantní jízdy, tak tato vede k omezování ostatních účastníků silničního provozu, nebezpečnému předjíždění a nerespektování pravidel silničního provozu. Pokud je řidič ovlivněn značným množstvím alkoholu, kdy hodnoty dosahují několika promile, může naopak řidič zvolit nápadně pomalý způsob jízdy, nepoužívá světelná znamení na vozidle a často ignoruje světelná znamení nebo překážky na vozovce.¹⁰

---

¹⁰ ŠTABLOVÁ, Renata a kol. Drogý v silniční dopravě. Praha, 2003. ISBN 80-7251-114-9.

2 Zákonná ustanovení vztahující se na řízení vozidel pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, opilství

2.1 Dle zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích

Řidič je povinen:

- § 5 odst. 1 písm. f) – podrobit se na výzvu policisty, vojenského policisty, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu¹¹ ke zjištění, zda není ovlivněn alkoholem,
- § 5 odst. 1 písm. g) - podrobit se na výzvu policisty, vojenského policisty, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření podle zvláštního právního předpisu ke zjištění, zda není jinou návykovou látkou než alkoholem.¹²

Řidič nesmí:

- § 5 odst. 2 písm. a) – požit alkoholický nápoj ani jinou látku obsahující alkohol nebo užít jinou návykovou látku během jízdy,
- § 5 odst. 2 písm. b) – řídit vozidlo nebo jet na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, kdy by mohl být ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky, v případě jiných návykových látek uvedených v prováděcím předpise se řidič považuje za ovlivněného takovou návykovou látkou, pokud její množství v krevním vzorku řidiče dosáhne alespoň limitní hodnoty stanovené prováděcím právním předpisem,

---

¹¹ Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 225/2006 Sb.

¹² Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v provozu na pozemních komunikacích:

- § 125c odst. 1 písm. b) – v rozporu s § 5 odst. 2 písm. b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholu nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky,
- § 125c odst. 1 písm. c) – řídí vozidlo nebo jede na zvířeti ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodila požitím alkoholického nápoje nebo užitím jiné návykové látky,
- § 125c odst. 1 písm. d) – se v rozporu s § 5 odst. 1 písm. f) a g) odmítne podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebo jízdě na zvířeti nebyla ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou.

Sankce:

- za přestupek podle § 125c odst. 1 písm. b) se uloží pokuta od 2 500 Kč do 20 000 Kč, zákaz činnosti se uloží na dobu od šesti měsíců do jednoho roku,
- za přestupek podle § 125c odst. 1 písm. c) a d) se uloží pokuta od 25 000 Kč do 50 000 Kč, zákaz činnosti se uloží na dobu od jednoho roku do dvou let.¹³

2.2 Dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Ohrožení pod vlivem návykové látky:

- § 274 odst. 1 – kdo vykonává ve stavu vylučujícím způsobilost, který si přivodil vlivem návykové látky, zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohl ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku m bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti,

---

¹³ Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání: dvacáté třetí. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-76-2.

- § 274 odst. 2 – odnětím svobody na šest měsíců až tři léta, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán,
  - a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 havárii, dopravní nebo jinou nehodu, jinému ublížení na zdraví nebo větší škodu na cizím majetku nebo jiný závažný následek,
  - b) spáchá-li takový čin při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvláště nebezpečný, zejména řídí-li hromadný dopravní prostředek, nebo
  - c) byl-li za takový čin v posledních dvou letech odsouzen nebo z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin propuštěn.¹⁴

Trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky se dle § 274 trestního zákoníku řadí mezi trestné činy obecně ohrožující, které mají velký předpoklad k vyvolávání nebezpečných stavů nebo situací. Pachatelem tohoto trestného činu může být jakákoliv trestně odpovědná fyzická osoba. Zákon v tomto případě nepožaduje, aby tato osoba měla nějakou zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení. Co se týká subjektivní stránky trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky, tak tento je výlučně úmyslným trestným činem, přičemž k trestní odpovědnosti postačí úmysl nepřímý. To znamená, že pachatel věděl, že svým jednáním může způsobit porušení nebo ohrožení zájmu chráněnému trestním zákonem, a pro případ, že jej způsobí, byl s tím srozuměn. Mimo základní skutkovou podstatu tohoto trestného činu uvedenou v § 274 odst. 1 trestního zákoníku rozlišujeme také skutkovou podstatu kvalifikovanou, která je uvedena v § 274 odst. 2 trestního zákoníku. Okolnosti, které zakládají trestní odpovědnost za kvalifikovanou skutkovou podstatu jsou následující:

- a) způsobení havárie, dopravní nebo jiné nehody, ublížení na zdraví jinému, větší škody na cizím majetku anebo jiného závažného následku,
- b) spáchání činu při výkonu zaměstnání nebo jiné činnosti, při kterých je vliv návykové látky zvláště nebezpečný, zejména řízení hromadného dopravního prostředku,

---

¹⁴ Trestní předpisy: redakční uzávěrka ..Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. ISBN 978-80-7488-322-4.

- c) odsouzení za takový čin nebo propuštění z výkonu trestu odnětí svobody uloženého za takový čin v posledních dvou letech.

Jde o jednání, které je obecně nebezpečné, neboť se jedná o činnost, při které může být ohrožen život nebo zdraví lidí, nebo způsobena značná škoda na majetku. Z uvedených důvodů má tento trestný čin nejbližší k trestným činům obecného ohrožení dle § 272 trestního zákoníku a obecného ohrožení z nedbalosti dle § 273 trestního zákoníku. Specifičnost trestného činu ohrožení pod vlivem návykové látky spočívá zejména v tom, že k výkonu určité činnosti dochází právě v době, kdy je osoba ovlivněna konkrétní návykovou látkou. Trestní zákoník v § 274 ochraňuje zejména život lidí, zdraví lidí a také cizí majetek, přičemž postačí, když jednáním pachatele je ohrožena, byť jen jedna z těchto hodnot.

Okruh činností, při kterých může být za určitých a daných okolností ohrožen život nebo zdraví lidí nebo způsobena značná škoda na majetku, není vymezen žádným právním předpisem, a to ani trestním zákoníkem. Jedná se o činnosti, jejichž předpokladem bezpečného výkonu jsou pozornost, správné vnímání podstatných skutečností, včasnost reakcí a schopnost včasného a adekvátního rozhodování. Co se týká značného rozsahu, tak tento může spočívat například v ohrožení více osob na životě nebo zdraví, nebo také ohrožením cizího majetku způsobením značné škody, tedy více jak 1 000 000,- Kč. Tato škoda musí být způsobena nebo přímo hrozit cizímu majetku, tedy nikoliv majetku pachatele. Stavem vylučujícím způsobilost k určité činnosti se v rámci § 274 trestního zákoníku rozumí takový stav, který se vyznačuje ztrátou schopnosti bezpečně tuto činnost vykonávat, a to právě vlivem užití návykové látky. Je vhodné každý případ posuzovat individuálně, jelikož je nutné určit, do jaké míry byla u konkrétní činnosti ovlivněna schopnost bezpečného výkonu právě užitím návykové látky. Není nutné, aby pachatel například upadal vlivem užití látky do bezvědomí, ztrácel schopnost koordinace pohybů nebo komunikace, ale postačí, když vlivem užití takové látky ztratí schopnost vykonávat konkrétní činnost bezpečně.

2.3 Pravidla posuzování vlivu návykových látek

Pevnější pravidla pro posuzování vlivu návykových látek, byla stanovena u činnosti, která se týká řízení motorových vozidel pod vlivem alkoholu. Jestliže u řidiče motorového vozidla zjistíme, že měl v době jízdy v krvi nejméně jedno promile alkoholu, tak dle poznatků lékařské vědy, je u něj vždy vyloučena způsobilost bezpečně řídit motorové vozidlo. Je nutno uvést, že trestní postih za řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu nevylučuje to, že se tuto skutečnost nepodařilo objektivně zjistit odběrem a vyšetřením krve, stanovující přesné množství alkoholu v krvi v době jízdy. Stav, který vylučuje způsobilost k řízení motorových vozidel, je sice možné usuzovat zejména z množství alkoholu v krvi řidiče, avšak pokud nemáme tento údaj k dispozici, lze takový stav dovodit zejména ze souhrnu ostatních skutečností. Jedná se například o to, že zjistíme druh, množství a dobu požití alkoholu před jízdou, svědecké výpovědi, lékařské vyšetření, znalecký posudek, a také výsledek dechové zkoušky. Tato dechová zkouška by měla být provedena přístrojem kvantifikujícím množství požitého alkoholu. U policie se k tomuto účelu v dnešní době nejčastěji využívá Dräger Alcotest 7510.

I pro jiné návykové látky než alkohol bývá stanoveno jejich hraniční množství, při kterém by byla způsobilost řidiče k bezpečnému řízení motorového vozidla vyloučena. Jedná se zejména a jednotlivé druhy omamných a psychotropních látek. Je to zejména z důvodu, že na každého jedince působí návyková látka jiným způsobem a každý jedinec snáší rozdílné množství takové látky různými způsoby. Z toho vyplývá, že pokud je řidič ovlivněn jinou návykovou látkou než alkoholem, je nutné zjistit, o jakou konkrétní návykovou látku se jedná, jaké je její množství a také to, do jaké míry je touto látkou řidič ovlivněn. Z těchto důvodů nestačí pouhé zjištění, že je řidič ovlivněn jinou návykovou látkou než alkoholem. Ke zjištění druhu, množství a míry ovlivnění návykovou látkou se neobejdeme bez odborného vyjádření či znaleckého posudku z odvětví toxikologie. Ten kdo zpracovává takové odborné vyjádření nebo znalecký posudek, stanoví podle výsledku odběrů krve a moči druh a množství návykové látky, kterou byl řidič v době řízení vozidla ovlivněn.

Dne 29.4.2019 byl vydán pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce, který nabyl účinnosti dne 1.5.2019. Tento se týká stanovení hodnot jiných návykových látek než alkoholu, při jejichž dosažení se osoba nachází ve stavu vylučujícím způsobilost vykonávat zaměstnání nebo jinou činnost ve smyslu § 274 odst. 1 trestního zákoníku. Podle § 12 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství byl vydán článek 1. V tomto článku se u níže, v tabulce uvedených návykových látek stanovují hodnoty, při jejichž dosažení v krevním vzorku osoby vykonávající zaměstnání nebo jinou činnost, při kterých by mohla ohrozit život nebo zdraví lidí nebo způsobit značnou škodu na majetku, lze mít zpravidla za to, že se nachází ve stavu vylučujícím způsobilost vykonávat takové zaměstnání či činnost.

Tabulka 2 - hodnoty návykových látek

Mezinárodní nechráněný název návykové látky v českém jazyce	Hodnota návykové látky v krevním vzorku (ng/ml)
Delta-9-tetrahydrokanabinol (9-THC)	10 ng/ml
Methamfetamin	150 ng/ml
Amfetamin	200 ng/ml
3,4 – Methylendioxyamfetamin (MDMA)	150 ng/ml
3,4 – Methylendioxyamfetamin (MDA)	150 ng/ml
Kokain	150 ng/ml
Morfin	200 ng/ml

Principy, kterými se posuzuje stav vylučující způsobilost k bezpečnému řízení motorového vozidla při ovlivnění alkoholem či jinou návykovou látkou, není možné automaticky vztahovat i na jiné činnosti, než je právě řízení motorových vozidel. V tomto ohledu je nutné každou činnost posuzovat individuálně, zejména vzhledem k povaze vykonávané činnosti, její náročnosti, potřeb bezprostředního reagování a také soustředění. Každá činnost má svá specifika, přičemž některé mohou být z takového hlediska náročnější než řízení

motorových vozidel, jiné nikoliv. Jako příklad může být uveden výkon jednotlivých činností v dopravě, např. činnost revizora prostředku hromadné dopravy osob je méně náročná než činnost řidiče takového dopravního prostředku. Z toho vyplývá, že ke zjištění, že revizor nebyl plně schopen vykonávat své povinnosti, nestačí pouze zjištění, že v době výkonu takové činnosti měl v krvi jedno promile alkoholu, avšak u řidiče takového dopravního prostředku toto postačí.¹⁵

2.4 Opilství

Dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník je opilství definováno následovně:

- Kdo se požitím nebo aplikací návykové látky přivede, byť i z nedbalosti, do stavu nepřičetnosti, v němž se dopustí činu jinak trestného, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let; dopustí-li se však činu jinak trestného, na který zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán tímto trestem mírnějším.
- Ustanovení odstavce 1, jakož i § 26 se neužije, přivedl-li se pachatel do stavu nepřičetnosti v úmyslu spáchat trestný čin, nebo spáchal trestný čin z nedbalosti, která spočívá v tom, že se přivedl do stavu nepřičetnosti.¹⁶

Podstatou tohoto samostatného trestného činu je úmyslné nebo nedbalostní jednání, kterým se osoba uvede do stavu nepřičetnosti a následně spáchá v takovém stavu čin jinak trestný. Činem jinak trestným je v tomto smyslu skutek, spáchaný jednáním nepřičetného pachatele, který by byl za normálních okolností trestným činem. Podstata spočívá v tom, že čin, který někdo spáchá v nepřičetnosti, nenaplnuje potřebné znaky trestného činu, neboť zde schází uvedená přičetnost pachatele a potřebná forma zavinění. Jedná se tedy o zaviněnou nepřičetnost ve spojitosti s jakýmkoliv trestným činem. Pachatelem takového činu může být pouze fyzická osoba, spolupachatelství je zde vyloučeno. Trestní zákoník za takové jednání stanoví trestní sazby od 3 do 10 let odnětí svobody. V rámci objektivní stránky trestného činu je vyžadováno, aby byl

---

¹⁵ SOTOLÁŘ, Alexander. § 274 Ohrožení pod vlivem návykové látky. In: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexander SOTOLÁŘ aj. Trestní zákoník: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-01-31]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

¹⁶ Trestní předpisy: redakční uzávěrka .. Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. ISBN 978-80-7488-322-4.

pachatel vlivem požití návykové látky uveden do stavu nepřičetnosti. Z uvedeného vyplývá, že v rámci trestného činu opilství rozlišujeme dva druhy jednání. Prvním je uvedení se do stavu nepřičetnosti a druhým je jednání v takovém stavu. Je nutno vzpomenout také na formu možného nepřímého spolupachatelství. To může spočívat v situaci, kdy jiná osoba využije osobu nepřičetnou ke spáchání trestného činu. Nezáleží zde na tom, jestli takovou osobu přivede k nepřičetnosti nebo pouze zneužije například její opilosti.

Za nepřičetného se dle § 26 zákona č. 40/2009 Sb. považuje ten, kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání. Taková osoba není za čin trestně odpovědná. Rozlišovat ovšem musíme skutečnost, kdy je jedna ze složek jednání, ať už rozpoznávací nebo ovládací pouze výrazněji snížena. Taková osoba je pouze zmenšeně přičetná, což znamená, že nelze v praxi použít § 26 zákona č. 40/2009 Sb., ani ustanovení týkající se samotného trestného činu opilství.

Jestliže nastanou skutečnosti, v jejichž rámci se pachatel vlivem požití alkoholických nápojů stane nepřičetným, je nutné objektivně zjistit hodnotu alkoholu obsaženou v jeho krvi, zejména z důvodu posouzení, zda takto jednal ve smyslu § 360 trestního zákoníku, týkajícího se opilství. Toto zjištění probíhá ve spolupráci s oborem soudního lékařství. Na základě jím zjištěných skutečností je možno posuzovat přičetnost, či nepřičetnost pachatele, a to na základě příbrání znalce z oboru psychiatrie.¹⁷

3 Detekce alkoholu drog a omamných látek

3.1 Detekce alkoholu

Detekce alkoholu může probíhat více způsoby. Tím nejjednodušším, avšak již zastaralým se jeví detekce prostřednictvím detekčních trubiček ALTEST. Stanovení hranice je poměrně jednoduché. Na těle této trubičky je vyznačena dělicí ryska, která určuje hranici 0,8 g.kg⁻¹ alkoholu v krvi u kontrolované osoby. Ne vždy se uvedená jednotka vžila a koncentrace alkoholu se uvádí zcela běžně v ‰ (promile). Detekční trubičky obsahují bezbarvý chroman draselný, který se

---

¹⁷ ZEŽULOVÁ, Jana. § 360 Opilství. In: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexander SOTOLÁŘ aj. Trestní zákoník: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2-1]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

alkoholem v dechu člověka redukuje na sůl chromitou, zeleně zbarvenou a indikuje alkohol obsažený v dechu. Tyto metody nejsou specifické a (tj. nereagují jenom na alkohol) a ani neumožňují stanovit přesně kvantitativní údaje o množství požitého alkoholu. Existence látek schopných redukce v dechu se chemickou reakcí projeví zbarvením výše uvedené chemikálie do žluta až zelena. Podle intenzity zbarvení a délky zbarvení sloupce, a to od hranice 0,8 g.kg⁻¹ nebo nad ní, lze orientačně odhadnout množství požitého alkoholu. Tato zkouška není zcela specifická a reakce činidla mohou vyvolat i jiné látky, např. aceton, ovoce, zubní pasty, ústní vody, bonbony.

Jestliže testovaná osoba tvrdí, že bezprostředně před testem požila některý z uvedených prostředků nebo snědla větší množství ovoce, kompotů, je třeba provést po 20 minutách opakovanou detekci, kdy je předpoklad, že za tuto dobu stopový ústní alkohol a jiné těkavé látky z úst vyprchaly.

Při jakémkoliv podezření na požitý alkohol je třeba zaprotokolovat např. u účastníka dopravní nehody, zda pil, jaké množství a kde, a je nutno zabránit pozdějšímu vykonstruování smyšlené obhajoby, že požil alkohol až po nehodě. Přesné stanovení množství alkoholu v krvi je uzákoněno pomocí plynové chromatografie, která stanoví specifické množství alkoholu v krvi zcela exaktně. Kontrola se provádí jodometrickou titrací dle Widmarka. Stanovit množství alkoholu v organismu lze i rozbořením moči, tato metoda je však pouze orientační a nespolehlivá.

V případě nedostupnosti jakýchkoliv informací o množství požitého alkoholu je možno je možno vypočítat přibližné množství alkoholu v krvi pomocí tzv. Widmarkovy rovnice, která určí orientační množství požitého alkoholu v krvi.

Jedna z podob Widmarkovy rovnice:

$$a = p \times r \times (c_t + \beta \times t)$$

a = celkové množství požitého alkoholu v gramech,

p = hmotnost člověka v kilogramech,

r = redukční faktor, který je konstantní a činí u mužů 0,7 a u žen 0,6,

c_t = hladina alkoholu v krvi v době odběru v promilích,

β = rychlost oxidace alkoholu, která činí průměrně 0,12-0,2 g za hodinu.

T = čas, který uplynul mezi požitím alkoholu a odběrem krve v hodinách.

Organismus člověka je schopen odbourat v průměru 0,12 promile a v případě, že soudní znalec dopočítává obsah alkoholu v krvi k době dopravní nehody, vychází z této poměrně nízké hodnoty, což je princip presumpce nevin pachatele přestupku, popř. trestného činu. Trénovaný organismus je však schopen odbourat i vyšší hodnotu alkoholu, než je uváděno.

Mobilní přístroj pro měření alkoholu v dechu člověka, který se v současnosti používá u policie je Alcotest 7510 firmy Dräger. Princip přístroje je z komerčních důvodů utajován. Tento přístroj je velice přesný a výsledky jsou uváděny na displeji. Přístroj je určen k rychlému zjištění koncentrace alkoholu v krvi, měřením koncentrace alkoholu v dechu. Je možné také spojení s tiskárnou Alcotest Printer, která vytiskne všechny údaje, které jsou po analýze k dispozici.¹⁸

Dräger Alcotest 7510:

Ať už pro použití u policie nebo v komerčním sektoru Alcotest 7510 umožňuje provedení dechové zkoušky pro jakoukoliv aplikaci a je zařazen na seznamu výrobků splňujících požadavky Národní asociace pro bezpečnost silničního provozu (NHTSA CPL) jako průkazný tester dechu. Přístroj je schválen také českým metrologickým institutem pod značkou typu: TCM 144/08 – 4644 jako stanovené měřidlo.¹⁹

Měření probíhá přes elektrochemický senzor. Rozsah měření koncentrace alkoholu v dechu je 0,00 až 3,0 mg/L, rozsah měření koncentrace alkoholu v krvi je 0,00‰ až 6,0‰. Tento přístroj může být používán v teplotách -10°C až 50°C. Čas, který uplyne od ukončení odběru vzorku dechu do zobrazení výsledku se pohybuje od 4s až po 20s, při tom záleží zejména na okolní teplotě a množství obsahu měřené látky (alkoholu) v dechu.

V policejní činnosti (např. silniční kontroly, dopravní nehody atd.) je možné provádět buď orientační dechovou zkoušku, nebo odborné měření. Při odborném měření, které je využíváno zejména pro účely na úseku přestupků nebo trestního řízení, musí být doba mezi jednotlivými zkouškami časově rozmezí minimálně 5

---

¹⁸ TUREČEK, Jaroslav. Policejní technika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-119-9.

¹⁹ Alkoholový tester Dräger Alcotest 7510. Dräger [online]. ©2022 [cit. 2021-12-16]. Dostupné z: https://www.draeger.com/cs_cz/Products/Alcotest-7510

minut. Přístroj je schopen tento časový úsek sám odpočítat a vyzvat k dalšímu možnému měření.

Požadavky na testovanou osobu:

- Dbát na to, aby od posledního požití alkoholu uplynulo alespoň 15 minut. Zbytkový alkohol v ústech může nepříznivě ovlivnit výsledek měření. Rušivý vliv mohou mít rovněž aromatické nápoje (např. ovocné džusy), ústní spreje obsahující alkohol, tekuté léky či kapky, nebo říhaní a zvracení. I v těchto případech je třeba dodržet čekací dobu 15 minut. Pouhé vypláchnutí úst vodou či nealkoholickým nápojem tuto nutnou přestávku nemůže nahradit.
- Před odběrem vzorku musí testovaná osoba normálně a klidně dýchat. Rychlé vdechování a vydechování ústy není dovoleno.
- Testovaná osoba musí být mimoto schopna poskytnout minimální požadovaný dechový objem. Při odběru musí vzduch proudit do přístroje nejméně po stanovenou minimální dobu vdechu (standartní nastavení 2sek.).

Obrázek 1 - Alcotest 7510

Zdroj: Alkohol tester Dräger Alcotest 7510. *Qtest* [online]. ©2021 [cit. 2021-12-16]. Dostupné z: <https://www.qtest-alkoholtestery.cz/draeger-alcotest-7510>

3.1 Detekce drog a omamných látek

Existují různé způsoby a také různé prostředky k detekci drog a omamných látek. Tyto látky můžeme detekovat jak v prostoru (např. budovy, vozidla), tak i v těle člověka. K vyhledávání drog v různých prostorách se v policejní činnosti využívají zejména speciálně vycvičení psi, kteří jsou na takovou práci určeni. Co se týká detekce drog v těle člověka, tak zřejmě nejrozšířenějším orientačním prostředek pro zjištění, zda je člověk ovlivněn omamnou nebo psychotropní látkou je souprava s označením Drugwipe 5S. Tato dokáže orientačně (např. na místě dopravní kontroly) detekovat omamné látky v těle člověka, buď z jeho slin nebo potu. Tomuto prostředku se také budeme blíže věnovat v další kapitole.

3.1.1 Využívání psů specialistů k vyhledávání drog a omamných látek

Pes určený k detekci, resp. vyhledávání drog je cvičen a vychováván jako ostatní psi specialisté, pes vyhledává naučený pach, odměnou je mu pochvala, pamlskek nebo hra s psovodem (např. aportování).

Psi určené k vyhledávání pracují nejčastěji na hraničních přechodech, na letištích a ve věznicích. Jsou většinou vybírána malá dlouhonohá plemena, která jsou např. vycvičena i na zdolávání žebříků. Vycvičit zdatného psa na detekci drog není jednoduchá záležitost.

Výcvik těchto psů a jeho jednotlivé prvky jsou maximálně přizpůsobeny potřebám praxe, hlavním kritériem pro zařazení psa je jeho spolehlivost při nacházení založených vzorků, posuzuje se ale i jeho zájem o práci, samostatnost a vytrvalost.

Služební psi specializovaní na vyhledávání omamných a psychotropních látek jsou v policejní praxi využíváni poměrně často. Jedná se zejména o různé domovní prohlídky nebo prohlídky dopravních prostředků, kde se předpokládá možný výskyt drog nebo prekursorů k jejich výrobě.

3.1.2 Drugwipe 5SP

Tento test je určen k použití pro kvalitativní detekci drog v lidských slinách nebo potu. Test detekuje kanabis, amfetaminy, metamfetaminy, kokain a opiáty.

Testování poskytuje orientační výsledky. Laboratorní ověření výsledků je vyžadováno, zejména pokud je test pozitivní. Upřednostňované širokospektrální metody jsou kapalinová nebo plynová chromatografie v kombinaci s hmotností spektrometrií.

Jedná se o rychlý imunologický screeningový test. Sběračem pro odběr vzorku je vzorek přenesen na testovací proužky, které obsahují specifické protilátky pro jednotlivé drogy. Pokud vzorek obsahuje drogy, naváží se na příslušné protilátky.

Testování je zahájeno, jakmile rozmáčkne integrovanou ampulku, a tím dojde k uvolnění tekutiny. Tekutina pomáhá přenášet drogy navázané na protilátky směrem k testovací lince. Tato linka se následně vyhodnocuje vizuálně.

Postup testování

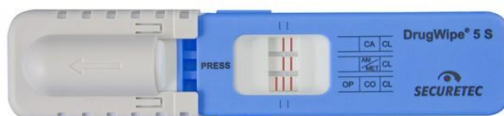
Sejmeme modrý sběrač vzorku z bílé kazety testu, tak abychom se nedotýkali stěrových polštářků. Jedná-li se o testování ze slin, tak testovanou osobu požádáme, aby si jazykem třikrát olízla vnitřní stranu tváře. Poté sběračem vzorku dvakrát střepe sliny z jazyka nebo vnitřní strany tváře. Pokud jde o testování z potu, tak navlhčíme stěrové polštářky vodou z přiložené ampulky. Následně stěrovým polštářkem za použití lehkého tlaku pětkrát setřeme čelo. Poté vrátíme sběrač vzorku zpět na kazetu testu. Tento musí zacvaknout se slyšitelným dojitým cvaknutím. Kazetu testu držíme svisle (ampulkou směrem dolů), jednou silně zatlačíme na integrovanou ampulku v místě slova PRESS, dokud ampulka nepraskne. Kazetu držíme svisle dalších 10 sekund. Následně položíme test na vodorovnou plochu a výsledek testu se objeví do 8 minut.

Negativní výsledek testu – aby byl test platný, musí se všechny kontrolní linky zbarvit červeně. Test je negativní pro drogy, jejichž testovací linka se nezbarví červeně.

Pozitivní výsledek testu - aby byl test platný, musí se opět všechny kontrolní linky zbarvit červeně. Test je pozitivní pro drogy, jejichž testovací linka se zbarví červeně.

Neplatný výsledek testu – test je neplatný, pokud se jedna nebo více kontrolních linek nezbarví červeně.

Obrázek 2 - Drugwipe 5S

Zdroj: DrugWipe Dual 5 minutes Saliva & Skin Drug Screener. Dtecinternational [online]. ©2021 [cit. 2021-12-16]. Dostupné z: <https://www.dtecinternational.com/drugwipe-dual-saliva-skin-drug-screener-drugswipe>

K určení hladiny, která je potřebná k posouzení, zda se například řidič dopustil protiprávního jednání a v jakém rozsahu, nepostačí samotný test soupravou Drugwipe 5S. Jestliže je tento test pozitivní, je řidič vyzván k odběru biologických materiálů ve zdravotnickém zařízení, kde zdravotnický pracovník odebere vzorek moči a krve řidiče. Moč je poté odeslána k imunochemickému vyšetření, kdy v případě pozitivního nálezu je následně odeslán vzorek krve znalci v oboru zdravotnictví odvětví toxikologie, který zkoumá jaká hladina, které konkrétní drogy kolovala v těle člověka v době řízení vozidla. Znaleckým posudkům se budu věnovat v jedné z dalších částí mé bakalářské práce.

3.1.3 Systém identifikace omamných a psychotropních látek NIK

Tento systém slouží zejména k provedení rychlého testu, který vede k orientačnímu zjištění, zda je podezřelá látka opravdu omamnou nebo psychotropní látkou. Jedná se o systém, který v sobě zahrnuje nezbytné složky, potřebné k provedení tzv. barevného testu u nejvíce zneužívaných omamných a psychotropních látek. Výhodou je zejména uložení jednotlivých testovacích sad v jedné soupravě, nejčastěji kufru, díky čemuž lze tento systém využívat kdekoli v terénu.

Celý test spočívá ve sledování barevné reakce, která vznikne jako chemická reakce určité látky s určitým činidlem. Jednotlivé testy obsahují buď jedno nebo více činidel, které způsobují potřebné zbarvení nebo více zbarvení v situaci, kdy se jedná o omamnou nebo psychotropní látku. Na základě jednotlivých barevných reakcí můžeme usuzovat pozitivní identifikaci látky. V rámci právního řádu je takový pozitivní výsledek brán, jako předběžný důkaz, který může sloužit k provedení jiných procesních a právních úkonů. Vždy je ale potřeba výsledek testu přezkoumat laboratorně. Systém NIK je schopen orientačně rozpoznat nejčastěji zneužívané látky, které jsou uvedeny v přílohách zákona č. 167/1998 Sb. o návykových látkách a o změně některých zákonů. Takové látky můžeme do následujících skupin drog:

- A – Cannabis (např. marihuana, hašiš, hašišový olej)
- B – Antidepresiva (např. diazepam, rohypnol)
- C – Halucinogeny typu LSD
- D – Opiáty (např. heroin, morfin, kodein)
- E – Stimulační látky amfetaminového typu (např. pervitin, extáze)

Obrázek 3 - NIK test sada na detekci marihuany, foto autor

Postup při provádění jednotlivých druhů testů NIK:

- Nejprve vybereme správný test, podle druhu předpokládané návykové látky a stáhneme ze sáčku tzv. svorku.
- Oddělíme jednu odměrnou lžičku a podle druhu látky postupujeme takto:
suché látky – nabereme dostatečné množství látky na odměrnou lžičku,
kapalné látky – ponoříme konec odměrné lžičky do kapaliny, poté vytáhneme a necháme uschnout asi 1 minutu na vzduchu,
zůstatky látek – navlhčíme konec odměrné lžičky, ohneme ji u tzv. zoubkování a seškrábeme podezřelou látku, poté postupuje stejně jako u látek suchých.
- Vložíme odměrnou lžičku s podezřelou látkou do testovacího sáčku, kdy špičku položíme až na dno.
- Zmáčkneme testovací sáček u jeho dna a držíme horní část odměrné lžičky v prstech.
- Ohneme horní část odměrné lžičky, která se tímto vlivem ulomí. Špička s testovanou látkou zůstane uvnitř sáčku a horní část oddělíme. Následně opět navlékneme svorku, kterou jsme oddělili v prvním kroku.
- Sáček otočíme potištěnou stranou směrem k sobě, ampule obsažené v sáčku postupně zleva doprava rozmačkáme. Ampule je nutno rozmačknout v jejich přední části a to silným stlačením.
- Pokud jsou činidla a testované látky v testovacím sáčku uvolněny, tak se sáček promíchá. Toto promíchání provádíme podle pokynů k jednotlivým druhům testů, které jsou součástí sady.
- Výslednou barvu nebo její změnu porovnáme se vzorkem barvy, který se nachází na testovacím sáčku. Při tomto porovnávání je vhodné držet sáček v vzdálenosti 5 cm až 8 cm před bílým pozadím. Samozřejmě se intenzita zbarvení může lišit, proto předtištěné barevné vzory na sáčkách slouží pro základní orientaci.
- Při ukončení testu a jeho následné likvidaci z něj sundáme svorku a vsypeme do sáčku dávku neutralizačního činidla. Dojde k neutralizační reakci, při této sáček neuzavíráme. Po skončení této reakce můžeme sáček uzavřít a vhodit do vhodného odpadu.

4 Postup policejního orgánu při zjištění osoby řidiče, který řídí vozidlo pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky

V rámci činnosti policie České republiky dochází ke zjištění řidiče, který řídí vozidlo pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky nejčastěji v rámci běžné hlídkové činnosti, dohledu nad bezpečností a plynulostí silničního provozu nebo na základě oznámení přijatých na tísňovou linku policie 158. Je poměrně častým jevem, že ostatní účastníci silničního provozu oznamují na linku 158 pohyb vozidel, které svou jízdou budí v ostatních řidičích určité podezření, že je řidič takového vozidla pod vlivem návykové látky. Může se jednat například o příliš pomalou jízdu, agresivní jízdu, kličkování vozidla nebo nerespektování dopravního značení. Po oznámení na tísňovou linku operační důstojník zjistí, která z hlídek policie je místu, kde se takové vozidlo a řidič pohybuje nejbližší a tuto hlídku vysílá jako první. Samozřejmě v mnoha případech je do této akce zapojeno policejních hlídek více. Jejich úkolem je v co nejkratším časovém úseku vozidlo dohledat, zákonným způsobem zastavit a provést jeho kontrolu, včetně kontrol řidiče. Rychlé dohledání takového vozidla může v případě, že se potvrdí ovlivnění řidiče návykovou látkou, zabránit vzniku dopravní nehody, škodě na majetku nebo dokonce újmě na životě a zdraví.

Jedním ze způsobů, jak působit preventivně proti řízení vozidel pod vlivem návykových látek, mohou být různé policejní akce, se zaměřením na takové řidiče nebo filtrační body. Do policejních akcí, které jsou zaměřeny na řízení vozidel pod vlivem návykových látek, bývá zpravidla veleno větší množství policejních hlídek, které vykonávají jednotlivé kontroly vozidel a řidičů, na základě jim přidělené instruktáže. Tyto instruktáže bývají sepsány podle místní znalosti, na základě které jsou jednotlivá místa kontrol vybírána. Na určených místech a v určený čas poté policisté vozidla zastavují, provádějí jejich kontrolu a zjišťují páchání možných přestupků, či dokonce trestných činů. V rámci takzvaných filtračních bodů bývá vytipováno určité místo, kde dochází ke kontrole vozidel a jejich posádek. Je zde také veleno větší množství policistů, mezi kterými jsou rozděleny jednotlivé činnosti jako zastavování vozidel, kontrola a lustrace vozidla, kontrola a lustrace posádky vozidla a provádění dechových

zkoušek nebo testů na návykové látky. Tyto filtrační body plní svou funkci také v rámci pátrání po odcizených vozidlech, věcech, či pátrání po hledaných nebo pohřešovaných osobách.

4.1 Zákonná ustanovení, týkající se oprávnění policie k zastavení a kontrole dopravního prostředku

Dle § 42 zákona č. 273/2008 Sb. o policii České republiky:

(1) Policista je oprávněn zastavit dopravní prostředek a provést jeho prohlídku,

a) pronásleduje-li pachatele úmyslného trestného činu, nebo

b) pátrá-li po pachateli úmyslného trestného činu nebo po věcech z takového trestného činu pocházejících anebo s takovým trestným činem souvisejících, má-li důvodné podezření, že se v dopravním prostředku takový pachatel nebo věci nachází.

(2) Policista je oprávněn zastavit dopravní prostředek a provést jeho prohlídku, má-li důvodné podezření, že používáním dopravního prostředku, na dopravním prostředku nebo v souvislosti s dopravním prostředkem byl spáchán trestný čin.

(3) Policista je oprávněn zastavit dopravní prostředek a provést jeho prohlídku, pátrá-li po,

a) osobách hledaných, pohřešovaných nebo protiprávně se zdržujících na území České republiky,

b) zbraních, střelivu, municí, výbušninách, výbušných předmětech, jedech, omamných a psychotropních látkách, prekursorech drog nebo jiných chemických látkách nebo jiných předmětech, určených k výrobě omamných a psychotropních látek, nebo

c) věcech pocházejících z trestné činnosti anebo souvisejících s trestnou činností,

má-li důvodné podezření, že se v dopravním prostředku taková osoba nebo věc nachází.

(4) Pokud řidič na výzvu policisty nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastavil, je policista oprávněn po jeho zastavení provést prohlídku dopravního prostředku také za účelem zjištění, zda se v něm nenachází

a) osoby hledané, pohřešované nebo protiprávně se zdržující na území České

republiky,

b) zbraně, střelivo, munice, výbušniny, výbušné předměty, jedy, omamné a psychotropní látky, prekursory drog nebo jiné chemické látky nebo jiné předměty určené k výrobě omamných a psychotropních látek, nebo

c) věci pocházející z trestné činnosti nebo související s trestnou činností.

(5) Policista je oprávněn při zajišťování bezpečnosti prostředků veřejné hromadné dopravy před útoky na jejich provoz a na bezpečnost cestujících v těchto prostředcích provést prohlídku zavazadla, jakož i prostředku veřejné hromadné dopravy, za účelem zjištění, zda v nich není přepravována věc, která by mohla být použita k takovému útoku. Obdobně je oprávněn provést prohlídku osoby za účelem zjištění, zda takovou věc nepřepravuje.

(6) Policista je oprávněn při zajišťování bezpečnosti prostředků veřejné hromadné dopravy a při zajišťování veřejného pořádku a bezpečnosti v těchto prostředcích

a) k bezplatné přepravě těmito prostředky,

b) k bezplatnému používání telekomunikačních zařízení instalovaných v těchto prostředcích.

(7) Policista je oprávněn za účelem provedení prohlídky dopravního prostředku otevřít nebo jiným způsobem si do něj zjednat přístup, v případě nutnosti i za použití síly.²⁰

4.2 Provádění kontroly vozidla a řidiče hlídkou policie České republiky

Z jedoucího vozidla:

Způsobů jak provést kontrolu vozidla a řidiče ze strany policie České republiky je několik. Mezi nejčastější způsob patří zastavení kontrolovaného vozidla z jedoucího služebního vozidla v barvách policie České republiky. Hlídka se rozhodne z určitého důvodu pro kontrolu konkrétního vozidla. Když za tímto

---

²⁰ Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky; Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Vydání: osmnácté. Praha: Armex Publishing, 2021. ISBN 978-80-87451-84-7.

vozidlem vyjede, tak v bezpečném místě, zákonným způsobem a za použití zvláštního výstražného znamení a rozsvíceného nápisu STOP na služebním vozidle, dá řidiči pokyn k zastavení. Místo zastavení by mělo být vybíráno s ohledem na bezpečnost jak posádky zastavovaného vozidla, tak i bezpečnost zasahujících policistů. Není vhodné vozidlo zastavovat v místech hustého provozu, v místech, kde ostatní vozidla projíždějí vysokou rychlostí, v nepřehledných úsecích a v noční době v místech, která nejsou dostatečně osvětlena například veřejným osvětlením. Jestli je kontrované vozidlo zastavováno tím způsobem, že hlídka policie jede za tímto vozidlem nebo hlídka toto vozidlo zastavuje tak, že jede před ním, záleží na uvážení zasahujících policistů. Názory na bezpečné zastavení vozidla se totiž liší i v rámci výcvikové praxe policistů a služební přípravy. Policista by si měl způsob zastavení určit a vyhodnotit vždy podle konkrétní situace.

Pokynem policisty:

Dalším způsobem zastavení vozidla je pokyn daný stavěcím terčem, či za snížené viditelnosti nebo v noční době světlem červené barvy. Tímto způsobem se vozidla zastavují zejména na pevných stanovištích. Policista dává pokynem paže řidiči vozidla signál k jeho zastavení. Pohybem také ukazuje směr a místo, kde by měl řidič vozidlo zastavit. Opět by mělo být toto místo vybíráno s ohledem na bezpečnost jak posádky kontrovaného vozidla, tak i zasahujících policistů.

Postup po zastavení vozidla:

Policista řidiče seznámí s tím, že u něj bude probíhat dopravní kontrola a slovy jménem zákona jej vyzve k předložení dokladů potřebných k řízení a provozu motorového vozidla. Jedná se zejména o řidičských průkaz, osvědčení o registraci vozidla, doklad prokazující pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla. Mimo to by měl mít každý u sebe občanský průkaz nebo jiný doklad k prokázání totožnosti. Následně policista provede lustraci řidiče a vozidla, popřípadě dalších členů posádky. Lustrací zjišťujeme zejména to, zda osoby nebo vozidla neprocházejí pátrací evidencí, dále zjišťujeme platnost pravidelné technické kontroly u vozidla. Lustrace se dříve prováděla cestou operačního důstojníka Integrovaného operačního střediska, nyní se již ve většině případů využívají mobilní bezpečné platformy, kde má policista po přihlášení přístup k potřebným formám lustrací. V této aplikaci zjistí informace

potřebné ke kontrole řidiče a vozidla, zejména zda neprochází pátrací evidencí, platnost pravidelné technické kontroly, možné zákazy řízení, skupiny řidičských oprávnění, předchozí spáchané přestupky a trestné činy.

4.2.1 Odborné měření na přítomnost alkoholu

Po provedení výše uvedených úkonů policista vyzve zákonným způsobem osobu řidiče, k podrobení se odbornému měření, ke zjištění, zda před jízdou nebo během jízdy nepožil alkoholické nápoje. V tomto okamžiku by měl policista řidiče náležitě poučit o způsobu provedení tohoto měření a o postupu v případě, že bude taková zkouška pozitivní. V další části vycházím ze situace, kdy je k měření používán přístroj Dräger Alcotest 7510. Řidič má následující možnosti:

a) Souhlasí s provedením dechové zkoušky a její výsledek je negativní, což znamená, že řidič nepožil před, ani během jízdy alkoholické nápoje a není pod jejich vlivem. V takovém případě se již zkouška neopakuje. Pokud se řidič nedopustil jiného protiprávního jednání a výsledek jeho kontroly a kontroly vozidla je bez závad, může dále pokračovat v jízdě.

b) Souhlasí s provedením dechové zkoušky a její výsledek je pozitivní, což znamená, že řidič požil před nebo během jízdy alkoholický nápoj, nebo řídil vozidlo v takové době, kdy byl ještě pod jeho vlivem. V takovém případě se dechová zkouška u řidiče opakuje. K opakování dechové zkoušky může dojít po uplynutí minimálně 5 minut od předchozího měření. Přístroj Dräger Alcotest 7510 umí tuto dobu sám odpočítat a vyzve zvukovým signálem k provedení opakovaného měření. Pokud je opakované měření opět pozitivní a mezi výslednou hodnotou první a druhé dechové zkoušky není rozdíl větší než 10 procent, není důvod provádět v pořadí třetí dechovou zkoušku. Pokud ovšem je tento rozdíl větší než 10 procent, je nutné provést další dechovou zkoušku, opět po minimálně 5 minutách od zkoušky druhé. Pokud je rozdíl mezi druhou a třetí dechovou zkouškou opět větší než 10 procent, vyzve policista řidiče, aby se v lékařském zařízení podrobil odběru krve, ke zjištění skutečné hladiny alkoholu. Řidič se odběru krve buď podrobí a krev bude následně zaslána k určení hladiny alkoholu do toxikologické laboratoře nebo odběr krve odmítne a policejní orgán bude pracovat s výsledky odborného měření přístrojem Dräger.

c) Odmítne se podrobit vyšetření, zda při řízení vozidla nebyl ovlivněn alkoholem. Tímto odmítnutím se řidič dopouští přestupku podle ustanovení § 125c odst. 1 písm. d) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích.

V rámci mé bakalářské práce budu v této fázi vycházet z praxe, která se uplatňuje na území Krajského ředitelství policie Zlínského kraje. Z hlediska právní kvalifikace můžeme zjištěné hodnoty alkoholu v dechu, či krvi řidiče rozdělit do tří skupin:

Hodnoty do 1‰ alkoholu – v takovém případě se jedná o přestupek podle § 125c odst. 1 písm. b) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, kdy řidič v rozporu s § 5 odst. 2 písm. b) řídí vozidlo nebo jede na zvířeti bezprostředně po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky nebo v takové době po požití alkoholu nebo užití jiné návykové látky, po kterou je ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.²¹

- Hodnoty mezi 1‰ a 1,5‰ alkoholu – pokud se nachází měřené hodnoty v tomto rozmezí, tak je řidič vyzván k podrobení se odběru krve, neboť se jedná o hodnoty hraniční s přestupkovým jednáním a trestným činem. K řádnému objasnění věci je tedy zapotřebí zjistit konkrétní hodnotu alkoholu v krvi na základě rozboru toxikologické laboratoře a následně určit právní kvalifikaci.

Hodnoty nad 1,5‰ alkoholu – v takovém případě se již na základě odborných měření, provedených kalibrovaným přístrojem Dräger Alcotest 7510 jedná o podezření z přečinu ohrožení pod vlivem návykové látky dle § 274 trestního zákoníku. Není zde již nutný odběr krve.

4.2.2 Provedení testu na přítomnost jiných návykových látek než alkoholu

Policista osobu řidiče zákonně vyzve k podrobení se testu na přítomnost jiných návykových látek pomocí testovací soupravy Drugwipe 5S. Opět osobu poučí o způsobu provedení tohoto testu a o postupu v případě, že bude tento

---

²¹ Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání: dvacáté třetí. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-76-2.

test pozitivní. Testovací souprava Drugwipe 5S je určena k testování buď ze slin řidiče, nebo z jeho potu. V případě vyšetření ze slin je nutné testovanou osobu vyzvat, aby svým jazykem otřela vnitřní stranu tváří. Poté testerem setřeme sliny z jazyka. Jestliže provádíme testování z potu řidiče, tak nejprve vodou, která je v přiložené ampulce pokapeme stěrové polštáře testru. Následně těmito polštářky opakovaně setřeme čelo řidiče, snímač se vrátí zpět na kazetu testu a potřebným tlakem zacvakne. Testovací soupravu musíme držet svisle a zatlačit v této pozici na ampulku v místě, kde je napsáno slovo PRESS. Po 10 vteřinách můžeme tester položit na vodorovnou plochu a čekat na výsledek.

V případě negativního testu Drugwipe 5S se další test u řidiče již neprovádí. V případě pozitivního testu je řidič hlídkou zákonně vyzván k podrobení se lékařskému vyšetření, které je spojené s odběrem biologických materiálů (moč a krev), ke zjištění, zda není ovlivněn jinou návykovou látkou. Řidič má v takovém případě dvě možnosti:

a) nesouhlasí s odběrem biologických materiálů, čímž se automaticky dopouští přestupku podle ustanovení § 125c odst. 1 písm. d) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích.

b) souhlasí s odběrem biologických materiálů. V takovém případě může řidič hlídku po sepsání potřebných písemností dobrovolně následovat k lékařskému vyšetření a odběru krve a moči do zdravotnického zařízení. Zde lékař provede vyšetření osoby řidiče. Lékař na předepsaný tiskopis v rámci vyšetření uvádí zjištěné informace o řidiči, jako jeho hmotnost, výšku, teplotu, tlak. Dále zde lékař popisuje chování řidiče, jeho náladu, řeč, oční zornice, chůzi, třes prstů a také například takzvaný test prst-nos. Následně zdravotnický personál provede u řidiče odběr biologických materiálů, tedy moči a krve. Na ampulích s krví a močí musí být uvedeny národné osoby, které byly odebrány, s vyznačeným datem a časem samotného odběru. Biologický materiál je následně předán policistům společně s protokolem o lékařském vyšetření osoby při podezření z ovlivnění návykovou látkou.

4.3 Imunochemické vyšetření

Výše uvedené biologické materiály, tedy krev a moč se ve zkumavkách vloží do obálky a zasílají se k imunochemickému vyšetření do toxikologické laboratoře. V případě našeho Obvodního oddělení PČR Vsetín, se zasílají do toxikologické laboratoře, Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně. Spolu s odebranými vzorky se zasílá žádost o imunochemické vyšetření moči při ovlivnění návykovou látkou. Jedná se o tiskopis, na kterém je uvedeno, které oddělení policie vyšetření žádá. Dále jsou zde uvedeny nacionále řidiče, u kterého proběhl odběr, jeho rodné číslo a bydliště.

Tiskopis je opatřen níže uvedenou tabulkou s jednotlivými požadavky na vyšetření. Policejní orgán označí křížkem kolonku u látky, kterou žádá vyšetřit a toxikologická laboratoř po provedeném vyšetření vyznačí, zda byla hodnota této látky v moči řidiče pozitivní nebo negativní. Policejní orgán vyznačuje ty látky, které vyšli na testu Drugwipe 5S a také na základě toho, jestli se řidič například dozná k užití některé z návykových látek. Na závěr uvedeného tiskopisu se vyznačí datum a hodina odběru biologického materiálu a datum a hodina příjmu odebraných materiálů v toxikologické laboratoři.

Laboratoř, která provádí vyšetření, zjištěné pozitivní či negativní hodnoty zaznačí křížkem do tiskopisu a tento zašle zpět dožadujícímu policejnímu orgánu. Pokud je některá z látek označena v protokolu o imunochemickém vyšetření jako pozitivní, zahajuje policejní orgán úkony trestního řízení dle § 158 odst. 3 trestního řádu, konkrétně pro přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 odst. 1 trestního zákoníku. Po zahájení úkonu trestního řízení je nutné přibrat znalce z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie, aby z odebraného vzorku krve řidiče zjistil, zda a jaké hodnoty návykových látek, byly obsaženy v krvi řidiče v době řízení motorového vozidla. Znaleckému posudku a zkoumání bude věnována následující částí bakalářské práce.

Tabulka 3 - vzor tabulky k imunochemickému vyšetření

Druh látky	Pozitivní	Negativní
Amfetamin X	X	
Cannabinoidy		
Opiáty X		X
Cocain		
Benzodiazepiny		
Buprenorfin		
Methadon		
Kreatinin		

5 Znalecké zkoumání

V případě pozitivního imunochemického vyšetření moči na přítomnost návykových látek, je v rámci dalších úkonů v trestním řízení nutno přizvat znalce z oboru zdravotnictví odvětví toxikologie. Znalec zjišťuje, které konkrétní návykové látky se v době řízení nacházeli v krvi řidiče, jaké byly jejich hodnoty a jestli tyto hodnoty vylučovali řidiče z bezpečného řízení vozidla. Znalecké zkoumání je velmi důležité pro další rozhodování v rámci trestního řízení, zejména zda se jedná o trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky, či přestupkové jednání.

5.1 Zákonné ustanovení dle trestního řádu, týkající se přibrání znalce

Dle § 105

(1) Je-li k objasnění skutečnosti důležité pro trestní řízení třeba odborných znalostí, vyžádá orgán činný v trestním řízení odborné vyjádření. Jestliže pro složitost posuzované otázky takový postup není postačující, přibere orgán činný v trestním řízení znalce. V přípravném řízení přibírá znalce ten orgán činný v trestním řízení, jež považuje znalecký posudek za nezbytný pro rozhodnutí,

pokud byla věc vrácena k došetření, státní zástupce, a v řízení před soudem předseda senátu. O přibrání znalce se vyrozumí obviněný a v řízení před soudem též státní zástupce. Jiná osoba se o přibrání znalce vyrozumí, je-li k podání znaleckého posudku třeba, aby tato osoba něco konala nebo strpěla.

(2) Při výběru osoby, která má být jako znalec přibrána, je třeba přihlížet k důvodům, pro které podle zvláštního zákona je znalec z podání znaleckého posudku vyloučen. Znalec může odmítnout podání znaleckého posudku z důvodů uvedených v jiném právním předpisu a také z důvodů uvedených v § 99 a 100. O vyloučení znalce rozhodne orgán činný v trestním řízení, který jej k podání znaleckého posudku přibral, a v řízení před soudem předseda senátu. Při vyžadování odborného vyjádření orgán činný v trestním řízení zváží, zda osoba, od níž odborné vyjádření vyžaduje, s ohledem na svůj poměr k obviněnému, jiným osobám zúčastněným na trestním řízení nebo poměr k věci není podjatá.

(3) Proti osobě znalce lze vznést námitky z důvodu podjatosti, pro který je vyloučen z podání znaleckého posudku podle zvláštního zákona. Vedle toho lze vznést námitky proti odbornému zaměření znalce nebo proti formulaci otázek položených znalci. V přípravném řízení důvodnost takových námitek posoudí státní zástupce a v řízení před soudem předseda senátu soudu, před kterým se v době oznámení námitek vede řízení; jsou-li námitky uplatněny v rámci opravného prostředku, posoudí je orgán, kterému přísluší o opravném prostředku rozhodnout. Vyhoví-li tento orgán námitkám a důvody pro vyžádání znaleckého posudku trvají, učiní opatření k vyžádání znaleckého posudku buď jiným znalcem nebo podle jinak formulovaných otázek; v opačném případě oznámí osobě, která námitky vznesla, že neshledal k takovému postupu důvody. Stanovisko k námitkám uplatněným v rámci opravného prostředku zpravidla tvoří součást odůvodnění rozhodnutí o takovém opravném prostředku.

(4) Jestliže jde o objasnění skutečnosti zvláště důležité, je třeba přibrat znalce dva. Dva znalce je třeba přibrat vždy, jde-li o prohlídku a pitvu mrtvoly (§ 115). K prohlídce a pitvě mrtvoly nesmí být přibrán jako znalec ten lékař, který zemřelého ošetřoval pro nemoc, která smrti bezprostředně předcházela.

(5) O odborné vyjádření podle odstavce 1 lze požádat i osobu, která je podle zvláštního zákona zapsána jako znalec nebo znalecká kancelář v seznamu znalců, znaleckých kanceláří a znaleckých ústavů, a fyzickou nebo právnickou

osobu, která má potřebné odborné předpoklady. Státní orgán předloží orgánům činným v trestním řízení odborné vyjádření vždy bez úplaty.

§ 106

Znalec musí být v předvolání upozorněn na následky nedostavení (§ 66) a na povinnost bez odkladu oznámit skutečnosti, pro které by byl vyloučen nebo které mu jinak brání být ve věci činný jako znalec. Znalec musí být též poučen o významu znaleckého posudku z hlediska obecného zájmu a o trestních následcích křivé výpovědi a vědomě nepravdivého znaleckého posudku; to se vztahuje i na znalce, který podal posudek na základě žádosti některé strany podle § 89 odst. 2.²²

5.2 Opatření o přibrání znalce

Policejní orgán přibírá znalce z oboru zdravotnictví odvětví toxikologie dle výše uvedeného § 105 odst. 1 trestního řádu. V samotném opatření je uvedeno jméno znalce a jeho obor. Dále je zde uvedeno, které věci se znalecký posudek týká a označení trestného činu, tedy ohrožení pod vlivem návykové látky. Je nutné také v opatření popsat bližší specifikaci skutku, tedy datum, čas a místo, kde se skutek stal, kdo vozidlo řídil, o jaké se jedná vozidlo, na základě jakého postupu bylo zjištěno, že se řidič nachází pod vlivem návykové látky, jaký test byl proveden a s jakým výsledkem a v neposlední řadě výsledek imunochemického vyšetření moči.

V další části opatření položíme znalci otázky, které je nutno posoudit a zodpovědět:

- Zda se ve vzorku krve konkrétního řidiče nachází toxikologicky významné látky, pokud ano, tak v jakém množství.
- V případě pozitivního zjištění uvést, jak zjištěné množství omamné látky ovlivní řidiče, jakým způsobem ovlivní jeho schopnost řídit motorové vozidlo.
- Dále uvést jiné zjištění znalce, které mají význam pro objektivní posouzení věci.

---

²² Trestní předpisy: redakční uzávěrka .. Ostrava: Sagit, 2010-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-494-8.

5.3 Znalecký posudek

V samotném úvodu znaleckého posudku jsou uvedeny informace o znalci, o zadavateli, v tomto případě o konkrétním útvaru policie České republiky a předmětu posudku, tedy provedení toxikologického vyšetření biologického materiálu. Dalším údajem je místo provedení vyšetření biologického materiálu, datum zadání znaleckého posudku a datum jeho vyhotovení. Zadáním znaleckého posudku jsou otázky položeny policejním orgánem v opatření o přibrání znalce. S opatřením o přibrání znalce zasílá policejní orgán znalci také další písemnosti, které jsou součástí znaleckého posudku. Jsou jimi protokol o toxikologickém vyšetření při ovlivnění návykovou látkou, výsledek imunochemického vyšetření moči a poučení znalce.

Další částí znaleckého posudku je nález. Zde je uvedeno, jaký vzorek, kterého konkrétního řidiče byl k toxikologickému vyšetření dodán, s označenou dobou odběru krve. Následně znalec popisuje, jakými metodami a prostředky postupoval při znaleckém zkoumání a zda v krevním séru byla prokázána návyková látka a v jakém množství.

V závěru znalec odpovídá na otázky položené policejním orgánem. Znalec dále popisuje vliv konkrétní návykové látky na řízení motorového vozidla, zejména působení na tělesný a duševní stav a následky pro bezpečné řízení vozidla. V závěru jsou také popsány jednotlivé návykové látky zjištěné v krvi řidiče a jejich vliv na organismus.

Výsledek znaleckého zkoumání spočívá v určení konkrétní hodnoty návykové látky v krvi řidiče v době řízení vozidla. Na základě této hodnoty se dále postupuje v rámci trestního řízení.

6 Řízený rozhovor se soudní znalkyní oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie Mgr. Andreou Brzobohatou, Ph.D.

Co Vás vedlo k profesi znalce, jakému odvětví a oboru se konkrétně věnujete a z jakého důvodu jste si vybrala právě toto odvětví?

Vzhledem ke své specializaci na škole, kterou byla analytická a fyzikální chemie a rodinnou provázaností se zdravotnictvím, jsem volila zaměstnání v zdravotnických laboratořích, kde práce na toxikologii Ústavu soudního lékařství byla pro mě nejzajímavější a jakmile tam bylo volné místo, přestoupila jsem tam z dosavadního zaměstnání (Výzkumný ústav). Znalecká činnost pak vyplynula z charakteru tohoto místa.

Jaký stupeň a obor vzdělání je nutný k výkonu profese soudního znalce oboru zdravotnictví odvětví toxikologie?

Je nutné příslušné vysokoškolské vzdělání, zaměřené na chemii (přírodovědecká fakulta, technická a i farmacie), praxe a atestace v oboru a příslušný znalecký kurz. Vše podle zákona o znalcích.

Existují i jiné podmínky nebo předpoklady, které jste musela splňovat, než jste se soudním znalcem stala?

Je zde samozřejmě nutný čistý trestní rejstřík.

Kde vykonáváte svou činnost?

Znaleckou činnost vykonávám na Ústavu soudního lékařství, Fakultní nemocnice u sv. Anny v Brně.

Jak dlouho se již Vaší práci věnujete?

Na Ústav soudního lékařství jsem nastoupila 1.1.1995 a znalcem jsem byla jmenována ministrem spravedlnosti dne 8.3.1999.

S kterými znaleckými odvětvími a jinými institucemi spolupracujete nejčastěji?

Nejčastěji spolupracuji s odvětvím soudního lékařství.

Já s Vámi spolupracuji v rámci znaleckých posudků, které se týkají řízení vozidel pod vlivem návykových látek, s jakými dalšími žádostmi o znalecké posudky ze strany policie České republiky se setkáváte a jaká je jejich četnost?

Znalecké posudky týkající se řízení vozidel pod vlivem návykových látek zpracovávám nejčastěji, dále zpracovávám materiály ze soudních pitev (dopravní nehody, sebevraždy, vraždy), dále pak je to znásilnění pod možným vlivem léčiv či omamných a psychotropních látek, násilná trestná činnost pod možným vlivem takových látek, krádeže, loupeže. V pořadí tak, jak zde uvádím.

Jaké případy řešíte v rámci svého oboru nejčastěji, jedná se právě o řidiče, kteří řídí vozidla pod vlivem návykových látek nebo jiné?

Ano jedná se právě o tyto řidiče.

Z jakých částí se znalecký posudek skládá?

Znalecký posudek má strukturu danou zákonem, velice obecně lze říci, že první část je obecná – kdo je uveden znalec, zadavatel, jaký je předmět posudku, kde a kdy byl proveden, kolikrát, zadání znaleckého posudku. Následuje výčet podkladů (popis laboratorního vyšetření, spisový materiál). Dále pak samotný posudek a odůvodnění, závěr, přílohy, případné informace o konzultantovi a sjednané odměně. Končí se znaleckou doložkou.

Jaké materiály, písemnosti a formuláře jsou nezbytné k tomu, aby mohla začít Vaše práce na znaleckém posudku řidiče ovlivněného návykovou látkou?

Práce na znaleckém posudku začíná opatřením ze strany policie České republiky, ale již předtím je nutné, aby i sama policie odvedla dobře svou práci a materiál, který zpracovávám, byl správně odebrán a o všem byla provedena potřebná dokumentace – odběrové protokoly. Ty jsou potřebné ke správnému zpracování posudku. Dále ještě je nutné poučení znalce.

S jakými nedostatky ze strany policie České republiky se v rámci žádosti o vypracování znaleckého posudku nejčastěji setkáváte?

Nejvíce problémů je s nedostatečně vyplněnými protokoly o odběru, policie České republiky musí hlídat práci lékaře, který může zapomenout na svůj podpis, či špatně vyplní dobu odběru. Bohužel zde ze strany policie existuje předpoklad, že lékař svou práci odvede dobře, ale není tomu tak vždy.

Existují nějaké skutečnosti, či nedostatky ze strany policejního orgánu, které mohou bránit samotnému vypracování znaleckého posudku?

Znalecký posudek nemůže být zpracován, když není správně odebrán a transportován materiál – např. dojde k vylití vzorku. Bohužel tyto záležitosti navazují na práci odebírajícího lékaře – správně označené a uzavřené odběrové zkumavky jsou nutností.

Jaká časová lhůta je potřebná k vypracování znaleckého posudku, týkajícího se řidiče ovlivněného návykovou látkou?

Nejběžnější lhůta je měsíc, lhůty souvisí na četnosti posudků. U případů ve zkráceném řízení (např. cizinci) posudek vypracovávám do 24 hodin.

Vycházíte v rámci Vaší činnosti z nějakých konkrétních zákonů, či právních předpisů, které to jsou?

Jako znalec vycházím ze zákona o znalcích, jedná se o zákon č. 254/2019 Sb. Při práci s forensním materiálem vycházím z metodických pokynů, konkrétně metodický pokyn pro postup při laboratorním stanovení alkoholu v krvi (Věstník Ministerstva zdravotnictví – září 2006, částka 7), metodický pokyn pro postup při toxikologickém vyšetření specifikovaných návykových látek v krvi nebo v moči (Věstník Ministerstva zdravotnictví – listopad 2012, částka 9. Laboratorní vyšetření jsou prováděna ve stálých prostorách, které splňují podmínky a kritéria v souladu s požadavky a stanovisky pro prostorové a technické vybavení České společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie. Laboratoř, kde jsem vedoucí, je držitelem platného Osvědčení o splnění podmínek Auditu III NASKL.

Jakou funkci plní Vámi vypracovaný posudek v rámci trestního řízení, popřípadě řízení před soudem?

Posudek slouží jako důkaz, že řidič měl, či neměl v krvi návykovou látku při řízení motorového vozidla. Na základě stanovených hodnot návykových látek se odvíjí přestupkové či trestní řízení.

Kolik přibližně za rok zvládnete vypracovat znaleckých posudků a zvyšuje se jejich průměrný počet?

Za rok zvládnu vypracovat několik set posudků, počet ovšem kolísá, ale od roku, kdy vešel v platnost zákon o řízení pod vlivem omamných a psychotropních látek, jejich počet markantně vzrostl. Do té doby jsem vypracovávala posudky do 100 ročně.

Jakými návykovými látkami bývají řidiči nejčastěji ovlivněni, která z drog je dle Vás mezi řidiči zneužívána nejvíce?

Nejčastější je řízení pod vlivem THC a metamfetaminu, popřípadě jejich kombinace.

Můžete uvést, které konkrétní drogy jsou v rámci řízení motorových vozidel a jejich působení na řidiče nejvíce nebezpečné a z jakého důvodu?

Tady se názory různí, závisí na mnoha okolnostech (např. i počasí a denní doba), z mého soukromého praktického pohledu jsou všechny drogy obrovským problémem při řízení. Například pervitin podněcuje k překročení vlastních možností a to se potom odráží na nehodovosti. Marihuana může vést například k přehlédnutí světla u nezabezpečených železničních přejezdů.

Každá návyková látka samozřejmě působí na jednotlivce různými způsoby a intenzitou, existují ovšem nějaké fyzické či jiné předpoklady, díky kterým je osoba k účinkům takových látek náchylnější, popřípadě jaké?

Působení drog souvisí se současnou náladou uživatele, jeho věkem, pohlavím apod. Obecně mladé ženy pociťují účinky drog více než muži a i více se na nich užívání drog projevuje.

Jaké pohlaví a věkové skupiny jsou dle Vašich statistik nejčastěji zastoupeny v rámci problematiky řízení vozidel pod vlivem návykových látek?

Nevedu si přesnou statistiku, toto mají na starosti příslušné orgány na celonárodní a vyšší úrovni. Prakticky pouze mohu říci, že nejčastějším věkem je 18-30 let.

Existují v dnešní době ještě nějaké druhy návykových látek, jejichž obsah, koncentraci nebo aktivní metabolity nelze v krvi v rámci znaleckého zkoumání zjistit, jestli ano, tak které to jsou?

Ano, jsou to například syntetické cannabinoidy. Řidiči, kteří je užijí, nemají ani pozitivní záchyt na testu Drugwip a ke znaleckému zkoumání tyto vzorky ani nejdou.

Jakým konkrétním způsobem a jakými chemickými, či jinými procesy se prokazují a stanovují návykové látky v krvi osoby?

Zde je předepsaný způsob metodickým pokynem, znalec musí provést specifické stanovení metodou GC-MS nebo LC-MS.

Jaké nejčastější problémy provázejí samotné znalecké zkoumání, kterým se určuje hodnota návykové látky v krvi řidiče?

Pokud je vzorek správně odebrán, problémy se stanovením nejsou, problémem může být nedostatek materiálu (drogově závislí mohou mít problém se žilami nebo mohou být tak dehydratováni tak, že jim skoro krev nelze odebrat).

Jsou nějaké okolnosti, které Vám práci dokáží ulehčit, či naopak ztížit, popřípadě jaké?

Práci ulehčuje, pokud je dostatek správně odebraného a správně zapsaného materiálu v odběrových protokolech.

Dochází mezi kolegy z Vašeho oboru k nějaké formě spolupráce, při které se snažíte předávat zkušenosti a nové informace, které by vedly ke zjednodušení nebo zkvalitnění vaší práce, jestli ano, tak jakým způsobem tato spolupráce probíhá (semináře, školení, konference)?

Ano, máme pravidelné konference, kde sdílíme svoje zkušenosti.

Napadá Vás nyní nějaký vlastní poznatek, který by šel uplatnit v rámci zkvalitnění a zjednodušení znaleckého zkoumání oboru zdravotnictví odvětví toxikologie?

Zjednodušení v mé práci závisí na pokroku v analytických metodách, který probíhá kontinuálně.

Spolupracujete v rámci Vaší činnosti, také s některými vysokými školami a v jakém smyslu?

Naše pracoviště je přímo součástí Lékařské fakulty Masarykovi Univerzity v Brně.

Na závěr Vás požádám o shrnutí Vašeho běžného pracovního dne, zda Vás tato práce něčím naplňuje, v čem je zajímavá a čím lze motivovat nové zájemce o profesi znalce?

Ve svém běžném pracovním dnu zpracovávám vzorky nejen forensní, ale i klinické, vedu nutnou agendu laboratoře, učím na Lékařské fakultě Masarykovi univerzity a účastním se pravidelných seminářů Ústavu soudního lékařství. Nikdy nevím, jakou intoxikaci bude nutno ten den řešit, je to rozmanitá práce. Motivací by určitě bylo zjednodušení zákona o znalcích a zvýšení odměn.

Závěr

Mezi hlavní cíl mé bakalářské práce řadím seznámení s problematikou alkoholu a jiných návykových látek v rámci bezpečného řízení a ovládní vozidel. Počet osob řídících vozidla pod vlivem uvedených látek se neustále zvyšuje. S tímto souvisí také vzrůstající počet dopravních nehod, které vznikají jako důsledek nezodpovědného jednání a chování řidičů.

V úvodních kapitolách byly krátce popsány a definovány jednotlivé pojmy, které s touto problematikou souvisí. Jednalo se o definice alkoholu, psychoaktivní drogy, alkoholických nápojů a popis jejich vlivů na osobnost člověka, neboť vliv takových látek na člověka přímo souvisí s ovlivňováním jeho schopností a dovedností bezpečně řídit motorové vozidlo.

V rámci správného pochopení činnosti policie na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu, byla v práci vymezena jednotlivá zákonná ustanovení, která se týkají řízení vozidel pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek. Jedná se o jednotlivé paragrafy jak ze zákona trestního, tak i ze zákona o silničním provozu. Čtenář byl dále seznámen s postupem policie při zjištění řidiče ovlivněného alkoholem nebo jinou návykovou látkou a jednotlivými služebními činnostmi, které ke zjištění takového řidiče vedou.

V práci jsou také uvedeny jednotlivé hodnoty jak alkoholu, tak i jiných návykových látek, které určují, zda jde ve věci o přestupkové jednání, či dokonce trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky. Výsledné hodnoty těchto látek obsažené v dechu, či krvi řidiče mají zásadní vliv na posouzení celé věci a následný postup policejního orgánu v rámci přestupkového, či trestního řízení. Hodnoty jsou zjišťovány speciálními přístroji (Dräger Alcotest 7510) nebo například orientačními testy na přítomnost návykových látek (Drugwipe 5S), s jejichž používáním v rámci činnosti policie je čtenář v práci taktéž seznámen.

Závěrečné kapitoly se věnují problematice znaleckých posudků. Znalecký posudek oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie, je při zjišťování výsledné hodnoty návykové látky v krvi řidiče zásadní. Od zjištěných hodnot se následně odvíjí další postup ve věci a také určení právní kvalifikace. Zpracování znaleckých posudků je složitým procesem. Z tohoto důvodu je v závěru

bakalářské práce uveden rozhovor se soudní znalkyní paní Mgr. Andreou Brzobohatou, Ph.D., která odpověděla na otázky, týkající se dané problematiky.

Seznam použité literatury a zdrojů

ŠTABLOVÁ, Renata a Břetislav BREJCHA. Návykové látky a současnost. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2006, s. 85. ISBN 80-725-1224-2.

POKORNÝ, Jiří. Lékařská první pomoc. Praha: Galén, 2003. ISBN 80-7262-214-5.

KUBÁNEK, Vladimír a Lubomír POLÍVKA. Drogy a jejich účinky na lidský organismus. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, s. 51. ISBN 978-80-7251-319-2.

ŠTABLOVÁ, Renata a kol. Drogy v silniční dopravě. Praha, 2003. ISBN 80-7251-114-9.

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 225/2006 Sb.

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání: dvacáté třetí. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-76-2.

Trestní předpisy: redakční uzávěrka ..Ostrava: Sagit, 2010. ÚZ. ISBN 978-80-7488-322-4.

TUREČEK, Jaroslav. Policejní technika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-119-9.

Úplné znění zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky: Úplné znění zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich; Úplné znění zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Vydání: osmnácté. Praha: Armex Publishing, 2021. ISBN 978-80-87451-84-7.

Úplné znění zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). Vydání: dvacáté třetí. Praha: Armex Publishing, 2021. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-76-2.

Trestní předpisy: redakční uzávěrka .. Ostrava: Sagit, 2010-. ÚZ. ISBN 978-80-7488-494-8.

SOTOLÁŘ, Alexander. § 274 Ohrožení pod vlivem návykové látky. In: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexander SOTOLÁŘ aj. Trestní zákoník: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-01-31]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

ZEZULOVÁ, Jana. § 360 Opilství. In: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexander SOTOLÁŘ aj. Trestní zákoník: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2022-2-1]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

Internetové zdroje

Alkoholy. Wikipedie: Otevřená encyklopedie [online]. ©2021 [cit. 2021-10-20]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Alkoholy&oldid=20515952%3E>.

Alkoholismus a jeho stadia. Začítžit.cz [online]. [cit. 2021-10-10]. Dostupné z: <https://zacitzit.cz/clanky/alkoholismus-jeho-stadia>.

Účinky alkoholu na chování člověka. Nzip.cz [online]. [cit. 2021-10-18]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/778-ucinky-alkoholu-na-chovani-cloveka>.

Psychoaktivní droga. Wikipedie: Otevřená encyklopedie [online]. c2021 [citováno 2021-11-12]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Psychoaktivn%C3%AD_droga&oldid=20721486>.

Tetrahydrokanabinol. Wikipedie: Otevřená encyklopedie [online]. c2021 [citováno 2021-12-14]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Tetrahydrokanabinol&oldid=2036910>>.

Alkoholový tester Dräger Alcotest 7510. Dräger [online]. ©2022 [cit. 2021-12-16]. Dostupné z: https://www.draeger.com/cs_cz/Products/Alcotest-7510.

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Alcotest 7510.....	31
Obrázek 2 - Drugwipe 5S.....	34
Obrázek 3 - NIK test sada na detekci marihuany, foto autor.....	35

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Stádia opilosti.....	13
Tabulka 2 - Hodnoty návykových látek.....	26
Tabulka 3 - Vzor tabulky k imunochemickému vyšetření	45